Kutsu sääntömääräiseen syyskokoukseen

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto – Finlands översättar- och tolkförbund ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään lauantaina 30.11.2019 klo 14.00 Arabia-salissa, Hietaniemenkatu 14, Helsinki.

Valtakirjojen tarkastus aloitetaan klo 13.00. Valtakirjan tulee olla nimetty määrätylle henkilölle ja kahden henkilön on todistettava valtakirjan antajan nimikirjoitus oikeaksi. Jäsenmaksunsa laiminlyöneet eivät ole äänioikeutettuja eivätkä siis voi äänestää toisenkaan valtakirjalla. Kokouksessa käsitellään esityslistalla mainitut asiat. Hallitusehdokkaat esitellään liiton verkkosivulla. Toimintasuunnitelma ja tulo- ja menoarvio lähetetään jäsenille sähköpostitse noin kaksi viikkoa ennen kokousta. Kokousaineisto on saatavilla myös kokouspaikalla. Kahvitarjoilu klo 13 alkaen.

Tervetuloa!

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtajan valinta
3. Kokouksen sihteerin valinta
4. Kahden pöytäkirjantarkastajan valinta
5. Äänten laskijoiden valinta
6. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
7. Kokouksen työjärjestyksen vahvistaminen
8. Liiton toimintasuunnitelma vuodelle 2020
9. Liiton jäsenmaksun ja liittymismaksun määrääminen vuodelle 2020
10. Puheenjohtajan ja hallituksen jäsenten palkkiot ja kulukorvaukset vuodelle 2020
11. Liiton tulo- ja menoarvio vuodelle 2020
12. Hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten valinta
13. Sovittelutoimikunnan jäsenten valinta
14. Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan valinta
15. Kunniajäsenten kutsuminen ja ansiomerkkien myöntäminen
16. Liiton juhlastipendien jakaminen
17. Ilmoitusasiat
18. Kokouksen päättäminen

HALLITUS

Kallelse till ordinarie höstmöte

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto – Finlands översättar- och tolkförbund ry sammanträder till ordinarie höstmöte lördagen den 30.11.2019 kl. 14.00 i Arabia-salen, Sanduddsgatan 14, Helsingfors.

Granskningen av fullmakter börjar kl. 13.00. Fullmakten bör vara utställd på bestämd person, och fullmaktsgivarens namnteckning bör vara bevittnad av två personer. Den som inte har erlagt medlemsavgiften är inte röstberättigad och kan inte heller rösta med annans fullmakt.

På mötet behandlas på föredragningslistan nämnda ärenden. Kandidaterna till styrelsen presenteras på förbundets webbplats. Verksamhetsplanen och budgeten sänds till medlemmarna per e-post cirka två veckor före mötet. Möteshandlingarna finns tillgängliga också på mötesplatsen.

Kaffeservering från kl. 13. Välkommen!

Föredragningslista

1. Mötet öppnas
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av sekreterare för mötet
4. Val av två protokolljusterare
5. Val av rösträknare
6. Konstaterande av mötets laglighet och beslutförhet
7. Fastställande av mötets arbetsordning
8. Verksamhetsplanen för år 2020
9. Bestämmande av medlemsavgiften och anslutningsavgiften för år 2020
10. Arvoden och kostnadsersättningar till ordföranden och medlemmarna i styrelsen för år 2020
11. Budgeten för år 2020
12. Val av styrelseordförande och styrelsemedlemmar
13. Val av medlemmar i förlikningsnämnden
14. Val av revisor och revisorssuppleant
15. Kallande av hedersmedlemmar och tilldelning av förtjänsttecken
16. Utdelning av stipendier ur förbundets jubileumsfond
17. Anmälningsärenden
18. Mötet avslutas

STYRELSEN

N:O 4/2019 SUOMEN KÄÄNTÄJIEN JA TULKKIEN LIITTO

Kääntäjä

ÖVERSÄTTAREN

- Kersti Juvan Löytöretki suomeen
- Kansainvälinen kääntäjienpäivä
- Kirjallisuuden kääntäjien tekijänoikeudet
- Puheenjohtajaehdokkaiden esittelyt

Kuolleet lehdet...

Heikki Karjalainen

SKTL:n vuodenkierto poikkeaa luonnonjärjestyksestä siinä mielessä, että kun puut pudottavat lehtensä ja valmistautuvat talveen, liitto suuntaakin syyskokouksessa katseensa tulevaan, ja vastaavasti keväällä, kun luonto herää, kevätkokouksessa käsitellään tilinpäätöstä ja toimintakertomusta ja heitetään samalla hyvästit edelliselle vuodelle.

Syksy tuli nopeasti tänä vuonna ja myös syyskokous on jo ovella. Muutoksen tuulet puhaltavat, sillä syyskokouksen pitopaikka on muutettu toimiston perässä pois Kruunuhaasta ja lisäksi liitolle valitaan uusi puheenjohtaja. Ehdin olla puheenjohtajana kaksi kautta ja toimin sitä ennen ykkösjaoston puheenjohtajana, liiton varapuheenjohtajana ja Kääntäjä-lehden toimitussihteerinä, eli liiton hommissa on mennyt yhteensä yli kymmenen vuotta. On korkea aika, että verekset voimat astuvat remmiin.

Käsittääkseni vasta toisen kerran liiton historiassa meillä on enemmän kuin yksi puheenjohtajaehdokas. Tätä kirjoitettaessa heitä on kaksi, mutta toki on vielä mahdollista, että mustia hevosia ilmaantuu kisaan. Niin tai näin, demokratia toteutuu joka tapauksessa, kun jäsenet pääsevät äänestämään puheenjohtajasta.

Vanhaan tapaan myös puolet hallituksesta vaihtuu. Viime aikoina hallitukseen ei ole ollut tunkua, ja tämä onkin sopiva paikka muistuttaa, että vaikka hallitustyö näyttäytyykin jäsenille usein etäisenä ja vaikeasti hahmotettavana, hallituksen jäsenenä on paras mahdollisuus päästä vaikuttamaan siihen, mihin suuntaan oma jaosto tai paikallisosasto ja liitto on matkalla. Ilman toimivaa hallitusta ja tiedonkulkua hallituksen ja jaostojen sekä paikallisosastojen välillä meillä ei olisi myöskään liittoa. Hallitustyö voi joskus olla vaativaa, mutta kokouksia ei kuitenkaan ole kuin vajaat kymmenen vuodessa, ja jakamalla muut työt toimikuntalaisten kesken taakka pysyy varmasti kohtuullisena.

Syksyn kuolleiden lehtien myötä jätän puheenjohtajuuden sekä myös Kääntäjän päätoimittajan pestin uusiin ja innokkaisiin käsiin. Kiitoksia näistä vuosista ja tervetuloa sankoin joukoin syyskokoukseen ottamaan kantaa ja äänestämään uudesta puheenjohtajasta.

Kirjoittaja on Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton puheenjohtaja.

Döda löv…

Heikki Karjalainen

För FÖTF skiljer sig årstidsväxlingarna från naturens ordning så till vida att då träden fäller sina löv och förbereder sig för vintern riktar förbundet på sitt höstmöte blicken mot framtiden, och då naturen åter vaknar på våren behandlar förbundet på sitt vårmöte bokslutet och verksamhetsberättelsen, och tar samtidigt farväl av det gångna året.

Hösten kom snabbt i år och nu står också höstmötet för dörren. Förändringens vindar blåser i och med att mötesplatsen tillsammans med kansliet har flyttats bort från Kronohagen, och dessutom ska förbundet välja en ny ordförande. Jag har hunnit sitta som ordförande i två perioder, och före det var jag ordförande för 1:a sektionen, viceordförande för förbundet och redaktionssekreterare för tidningen Översättaren. I mer än tio år har jag alltså sysslat med uppdrag på förbundet och nu är det dags för friska krafter att ta vid.

Såvitt jag vet är det bara andra gången i förbundets historia det finns mer än en ordförandekandidat. I skrivande stund finns det två, och det är givetvis möjligt att det ännu dyker upp någon svart häst. Oavsett förverkligas demokratin då medlemmarna får rösta fram sin ordförande.

I vanlig ordning byts också halva styrelsen ut. På senare tid har det inte varit någon större trängsel bland villiga kandidater för platser i styrelsen, och jag vill ta tillfället i akt att här påminna om att även om styrelsearbetet för medlemmarna ofta kan te sig avlägset och svårgreppat så är det som medlem i styrelsen man har de största möjligheterna att påverka i vilken riktning den egna sektionen eller lokalavdelningen och hela förbundet utvecklas. Utan en fungerande styrelse och informationsutbyte mellan styrelsen och sektionerna samt lokalavdelningarna skulle vi inte heller ha ett förbund. Styrelsearbetet kan ibland vara krävande, men antalet möten per år är bara knappt tio, och genom att dela de övriga uppgifterna med de övriga kommittémedlemmarna kan man säkert hålla bördan inom rimliga gränser.

Med höstens döda löv lämnar jag nu över ordförandeskapet och därmed uppdraget som chefredaktör för Översättaren i nya, ivriga händer. Jag vill tacka er alla för dessa år och välkomna er att manstarkt på höstmötet ta ställning och rösta fram den nya ordföranden!

Skribenten är ordförande för Finlands översättar- och tolkförbund.
Översättning: Mats Forsskåhl

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (SKTL) on vuonna 1955 perustettu kääntäjien ja tulkkien aatteellinen etujärjestö.
Liiton tavoitteena on mm. edistää laatua ja ammattimaisuutta kääntämisen ja tulkkauksen alalla.
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto
Hietaniemenkatu 2, 4. kerros, 00100 Helsinki.
www.sktl.fi

ISSN 0356-4649

Julkaisija:
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto –
Finlands översättar- och tolkförbund ry

Päätoimittaja:
Heikki Karjalainen
heikki.karjalainen@sktl.fi

Toimitussihteeri:
Maarit Laitinen,
maarit.laitinen@sktl.fi

Taitto:
PPD Studio

Ulkoasu:
More Business Services Oy,
www.morebiz24.com

Painopaikka:
Painotalo Plus Digital, Lahti

Painos: 2 700 kpl
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

Toimituskunta:
Kristiina Antinjuntti, Juha Eskelinen, Jenni Kavén, Hanna Pippuri, Annica Törmä ja Mili Viita.

www.sktl.fi/liitto/kaantaja-oversattaren-lehti

Tilaukset:
tiedotus@sktl.fi

Ilmoitushinnat: www.sktl.fi

Tilaushinta 2019
Muille kuin SKTL:n jäsenille:
55 euroa (kotimaa), 65 euroa (ulkomaat)

Kannen kuva:
SKTL:n puheenjohtajaehdokkaat Ruta Rannat (vas.) ja Sirpa Alkunen. Kuva: Maarit Laitinen

Kirjoittajan omalla nimellä julkaistuista kirjoituksista vastaa kirjoittaja.

Ilmoitusten sisällöstä vastaa ilmoittaja.

Kuvat © SKTL, jos ei toisin mainittu.

Seuraava Kääntäjä-Översättaren ilmestyy helmikuussa 2020. Toimituskunta toivottaa kaikille oikein hyvää ja rauhallista joulunaikaa!

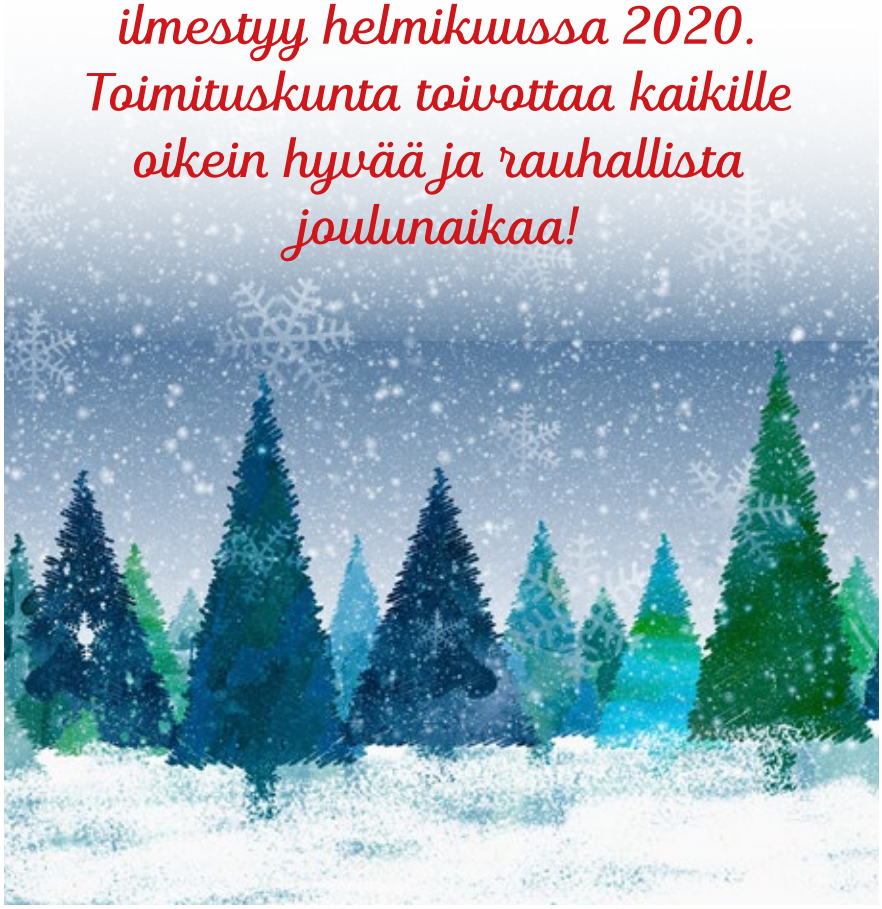

Tässä numerossa mm.:

S. 5 Kopioston palvelut kirjallisuuden kääntäjille
S. 9 Sanasto: Tekijänoikeus suojaa luovaa työtä
S. 12 Mitä SKTL tekee kirjallisuuden kääntäjien hyväksi?
S. 14 Puheenjohtajaehdokkaiden esittelyt
S. 16. Kersti Juva: Voimisverbejä ja voimaannuttamista
S. 18 NORNE: Pohjoismaisia kirjallisuuden kääntäjiä koolla Helsingissä
S. 19 Nobelistien suomentajat
S. 20 Muutosten äärellä Suomalais-ruotsalaisessa kääntäjäseminaarissa
S. 22 Kansainvälisen kääntäjienpäivän tarinoita
S. 24 Kääntäjäyrittäjän ansiot ja palkkiotaso
S. 27 Luola Consulting
S. 28 Terveisiä FITin hallituksesta
S. 29 FIT Europe kokousti Wienissä
S. 30 11 kysymystä kääntäjälle: Ian Mac Eochagáin

Ajankohtaista

Yrittäjyyskoulutus yritystoimintaa suunnitteleville ja vastikään yrittäjänä aloittaneille SKTL:n jäsenille
15.–16.11.2019 Helsinki
Ilmoittautuminen on juuri päättynyt – kysy lisäpaikkoja koulutukseemme!

Liiton syyskokous ja pikkujoulut 30.11.2019 Helsinki

Tulossa vuonna 2020
Auktorisoitujen kääntäjien koulutus

Kopiosto-apurahahaku helmikuussa 2020

Kurkkaa kuulumisemme ja ilmoittaudu tapahtumiimme täällä:
www.sktl.fi/tapahtumakalenteri
Tervetuloa mukaan!

SKTL:n toimisto on joululomalla 23.12.–3.1.
Toivotamme kaikille mukavaa loppuvuotta!

I DETTA NUMMER

Projektet FISKMÖ

Kallelse till ordinarie höstmöte

Oletko suorittanut uuden käännös- tai tulkkausalan tutkinnon? Oletko perehtynyt uuteen erikoisalaan tai opiskellut uuden työkielen?

Ilmoita tutkintosi, uusi kieliparisi tai erikoisalasi SKTL:n kääntäjä- ja tulkkihakuun ja markkinoi siten osaamistasi toimeksiantajille! Näin tiedot näkyvät hakutuloksissa muiden julkisten tietojesi kanssa.

Mikäli toimit useamman SKTL:n jaoston erikoisalalla, esimerkiksi kirjallisuuden ja asiatekstien kääntäjänä, tulkkina ja av-kääntäjänä taikka alan tutkijana ja kääntäjänä, voit liittyä myös useamman SKTL:n jaoston jäseneksi! Se kannattaa, sillä silloin saat kohdennettua viestintää juuri omalta erikoisalaltasi.

Kirjaudu **jäsensivuille** ja ilmoita tutkintosi jäsensivujen kautta – voit myös olla yhteydessä suoraan liiton toimistoon: **jasenasiat@sktl.fi**. Meille voit myös ilmoittaa uudet kieliparisi tai erikoisalasi. Muistathan aina liittää tutkintotodistuksen mukaan.

Uuden jaoston jäsenyyttä haetaan täällä:
sktl.fi/jasenyys/hae-jasenyytta

Näkyminen kannattaa!

#kääntäjänäkyväksi
sktl.fi/hakupalvelu

Muista hyödyntää SKTL:n jäsenedut

Tiesithän, että jäseniämme varten neuvottelemamme jäsenedut päivittyvät jatkuvasti, joten muistathan tarkistaa aika ajoin, olisiko jäseneduistamme hyötyä ja iloa juuri sinulle!

Jäsenenämme saat alennusta mm.

- auktorisoidun kääntäjän leimasta
- tohtorinhatuista
- monista kustantamoista ja kirjakaupoista
- silmälaseista
- monista kääntäjälle tarpeellisista työvälineistä kuten käännöstyökaluista

Palvelemme sinua myös liiton toimistolla monissa eri asioissa. Meiltä saat mm. jäsenneuvontaa, sopimus- ja tekijänoikeusneuvontaa, juridista neuvontaa, Kääntäjä–Översättaren-lehden postitettuna kotiisi ja noin kerran kuukaudessa lähetettävän jäsenkirjen.

Tarkempia tietoja kaikista SKTL:n tarjoamista jäseneduista sekä ohjeet ja alennuskoodit jäsenetujen lunastamiseen saat jäsensivuilta.

Katso uusin jäsenetumme sivulta 17.

Kaikki jäsenedut
sktl.fi/jasenyys/jasenedut

Voit myös ehdottaa uusia jäsenetuja!

Minkälaista etua sinä toivoisit jäsenenä SKTL:n sinulle tarjoavan?
Kerro siitä meille:
sktl.fi/jasenyys/ehdota-uutta-jasenetua

Tekijänoikeus suojaa luovaa työtä

Kirjallisen teoksen luoneella henkilöllä on yksinoikeus luomaansa teokseen. Hän päättää, kuka teoksen saa julkaista, levittää, esittää tai muunnella, ja samalla hän voi saada korvausta teoksen käytöstä. Tästä tekijänoikeudessa on pohjimmiltaan kyse: se suojaa luovaa työtä ja sen avulla luovasta työstä on mahdollista saada tuloja.

Kirjallisuudessa tekijänoikeus syntyy sekä kirjailijalle että kääntäjälle. Käännöksen katsotaan olevan uusi teos: muunnelma, joka on tehty alkuperäisen tekstin pohjalta. Käännösteoksilla on siis aina vähintään kaksi tekijää, alkuperäisen teoksen kirjoittaja sekä kääntäjä.

Tekijänoikeus syntyy automaattisesti teoksen luomishetkellä, eikä sitä tarvitse erikseen rekisteröidä. Tekijänoikeussuojan saamiseksi ei arvioida esimerkiksi teoksen laatua, taiteellista arvoa tai sen tekemiseen kulunutta aikaa. Riittää, että luovan työn tulos on riittävän itsenäinen ja omaperäinen. Kirjallisuudessa teoskynnys on matala, ja lähes kaikki kirjallisuus nauttii tekijänoikeussuojaa. Teoskynnys koskee myös käännöstä: käännöksen tulee olla riittävän itsenäinen ja omaperäinen, jotta se ylittää teoskynnyksen.

Tärkeää on tiedostaa, että tekijänoikeus suojaa teoksen omaperäistä ilmaisumuotoa. Se ei suojaa teoksen ideaa, juonta, tietosisältöä tai teokseen sisältyvää teoriaa, vaan nämä ovat vapaasti käytettävissä.

Tekijänoikeus on voimassa tekijän koko elinajan ja 70 vuotta hänen kuolinvuotensa päättymisestä. Tekijän kuoleman jälkeen tekijänoikeus siirtyy tyypillisesti hänen perillisilleen. Tekijänoikeudet voi myös testamentata. Kun teoksen suoja-aika on päättynyt, tekijänoikeus raukeaa ja teosta saa käyttää vapaasti. Jos teoksella on useampi tekijä, on tekijänoikeus voimassa niin kauan, kunnes jokaisen tekijän kuolinvuoden päättymisestä on kulunut 70 vuotta. Myös kääntäjien tekijänoikeudet vaikuttavat: alkuperäisen tekstin tekijänoikeus voi olla rauennut, mutta kääntäjän tekijänoikeus on edelleen voimassa. Tällöin käännöstä ei saa käyttää vapaasti, vaan tekijänoikeus suojaa sitä.

Mitä oikeuksia kääntäjällä on?

Käännöksen kirjoittajalle syntyy käytännössä samat tekijänoikeudet kuin minkä tahansa muun teoksen tekijälle, kunhan teoskynnys ylittyy. Käännös on kuitenkin muunnelma alkuperäisestä teoksesta, joten sitä koskee myös alkuperäisen tekijän tekijänoikeus.

Tekijälle syntyy lain mukaan kahdenlaisia tekijänoikeuksia: taloudellisia ja moraalisia oikeuksia. Taloudelliset oikeudet ovat yksinoikeus kappaleen valmistamiseen ja yleisölle saataville saattamiseen – ja näitä oikeuksia luovuttamalla tekijä tyypillisesti saa tuloja. Kappaleen valmistaminen tarkoittaa teoksen valmistamista missä tahansa muodossa, esimerkiksi painettuna kirjana, e-kirjana tai äänikirjana. Myös teoskatkelman painattaminen esimerkiksi esitteeseen on kappaleen valmistamista. Yleisön saataville saattaminen puolestaan tarkoittaa mitä tahansa tapaa välittää teosta yleisölle. Teosta voi saattaa yleisön saataville esimerkiksi kirjakaupassa myymällä, radiossa esittämällä tai kirjallisuustapahtumassa lausumalla.

Koska tekijällä on taloudellinen tekijänoikeus teokseensa, useimpiin teoksen käyttötarkoituksiin tarvitaan tekijän lupa. Käännösteosten käyttöön tarvitaan lupa

sekä kirjailijalta että kääntäjältä. Esimerkiksi romaanin käännösversion julkaisuun tarvitaan oikeudet sekä romaanin alkuperäiseltä kirjoittajalta että kääntäjältä. Yksityiseen käyttöön käännöksiä voi tehdä tai teettää vapaasti.

Taloudellisten oikeuksien lisäksi tekijälle syntyy moraalisia oikeuksia. Kirjallisuuden alalla näistä olennaisia ovat isyysoikeus ja respektioikeus. Isyysoikeuden mukaan tekijän nimi tulee ilmoittaa teoksen käytön yhteydessä. Kääntäjällä on yhtäläinen oikeus tulla mainituksi käännösteoksen tekijänä. Respektioikeus puolestaan tarkoittaa sitä, että teosta ei saa muuttaa tekijää loukkaavalla tavalla tai esittää tekijää loukkaavassa yhteydessä.

Tekijänoikeuden rajoitukset

Tekijän yksinoikeutta päättää teoksen käytöstä on rajattu tekijänoikeuslaissa erilaisilla poikkeuksilla ja rajoituksilla. Tekijänoikeuden rajoittaminen liittyy käytännön tarpeisiin tai yhteiskunnallisesti painaviin syihin. Laki sallii esimerkiksi muutaman teoskopion valmistamisen yksityistä käyttöä varten, teosten esittämisen opetustoiminnassa, siteeraamisen ja äänikirjojen valmistamisen lukemisesteisille henkilöille ilman tekijöiden lupaa.

Tekijänoikeutta rajoittavat säännökset voivat olla tekijänoikeuden täysrajoituksia tai niin sanottuja pakkolisenssejä. Täysrajoituksen soveltuessa teoksen käyttöön ei tarvitse kysyä tekijän lupaa, eikä käytöstä tarvitse suorittaa korvausta. Esimerkiksi sitaattioikeus on tekijänoikeuden täysrajoitus. Pakkolisenssi taas tarkoittaa, että käyttö on sallittua ilman lupaa, mutta siitä on suoritettava tekijälle korvaus, tavallisesti tekijänoikeusjärjestön välityksellä.

Siteeraamisen kolme sääntöä

Tekijänoikeuslaissa määritelty sitaattioikeus antaa mahdollisuuden siteerata kirjallista teosta ilman tekijän lupaa. Se koskee kirjallisuudessa yhtä lailla alkuperäisteosta kuin käännöstäkin. Sitaatilla tarkoitetaan tässä yhteydessä sanasta sanaan suoraa lainausta teoksesta.

Sitaattioikeutta määrittää kolme sääntöä:

- Ensimmäinen sääntö on, että siteerata saa vain teosta, joka on julkistettu. Teos on julkistettu, jos se on saatettu luvallisesti yleisön saataville. Esimerkiksi yksityistä kirjeenvaihtoa ei saa lainata sitaattioikeuden nojalla.

- Toinen sääntö on, että siteeraamisen tulee tapahtua hyvän tavan mukaisesti. Hyvän tavan mukaisuus pitää myös sisällään kolme vaatimusta: a) sitaatin käyttämiselle tulee olla perusteltu syy, b) siteerattavan teoksen tekijä on mainittava alalla vallitsevan hyvän tavan mukaisesti, ja c) sitaatti tulee erottaa selkeästi omasta tekstistä. Sitaatin käyttö on perusteltua, jos sillä on asiallinen yhteys teokseen, jossa sitaattia käytetään. Sitaatilla voi esimerkiksi perustella omia näkemyksiä, kritisoida toisen esittämää näkemystä tai havainnollistaa asiaa. Sitaatin on oltava tarpeellinen, eikä pelkkä lisäarvon tuominen riitä perusteluksi. Esimerkiksi kirjallisuusarviossa sitaatti on usein tarpeellinen, jos sillä havainnollistetaan jotakin teoksesta sanottua. Sen sijaan sitaattioikeuden nojalla ei voi julkaista sanomalehdessä Päivä runo -palstaa, vaan sellaiseen käyttöön tarvitaan lupa kirjailijalta ja kääntäjältä. Hyvän tavan mukainen tekijän nimen mainitseminen sitaatin yhteydessä koskee yhtälailla sekä kirjailijan että kääntäjän nimeä.

- Sitaattioikeuden kolmas sääntö on, että siteerata saa vain tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Pituudelle ei ole asetettu tarkkaa rajaa, vaan laajuus arvioidaan tapauskohtaisesti. Nyrkkisääntö on, että lainauksen tulee olla tarpeellinen koko laajuudeltaan, eli perusteettoman pitkää katkelmaa ei saa sitaattioikeuden nojalla lainata. Jollei tekstilaina täytä sitaattioikeuden kaikkia kriteerejä, sen käyttöön tarvitaan lupa tekijältä.

Kirjallisuuden kääntäjät hyödyntävät silloin tällöin lainauksia toisten käännöksistä omassa työssään. Käännettävässä teoksessa voi olla siteerattu esimerkiksi runoa tai näytelmää, josta on jo ennestään olemassa käännös kohdekielelle. Alan käytäntönä on, että tätä olemassa olevaa käännöstä voidaan käyttää uudessa käännösteoksessa sitaatin tavoin. Tällöin on mainittava sekä lainatun tekstin alkuperäistekijä että kääntäjä. Kaunokirjallisuudessa sitaatin lähde- ja tekijätiedot merkitään usein painetun teoksen alkulehdille tai loppuun.

Tekijänoikeuksista tuloiksi

Tekijä saa elantoa luovuttamalla tekijänoikeuksiaan rahallista korvausta vastaan. Tekijä voi luovuttaa sopimuksella taloudelliset oikeutensa teokseen joko kokonaan tai osittain. Oikeuksien luovutuksesta ja sen ehdoista kannattaa aina sopia kirjallisesti. Moraalisia oikeuksia ei tavallisesti voi luovuttaa. Ne jäävät tekijälle, vaikka tekijä olisi luovuttanut taloudelliset oikeutensa.

Kustantamon kanssa tehtävällä käännössopimuksella kääntäjä luovuttaa oikeuden tietyntyyppiseen kappaleenvalmistamiseen sekä yleisön saataville saattamiseen: tyypillisesti kustantamolle luovutetaan oikeus julkaista painettuja laitoksia käännöksestä sekä mahdollisesti oikeus julkaista käännöksestä e-kirjoja ja äänikirjoja. Samalla sovitaan korvauksesta.

Kun kustantamo on julkaissut käännöksen, tekijällä säilyy edelleen oikeus päättää teoksen muusta käytöstä. Julkaisun jälkeistä luvanvaraista käyttöä kutsutaan jälkikäytöksi. Tällaista on esimerkiksi teoksen julkinen esittäminen, esittäminen radiossa ja televisiossa, teoskatkelman julkaisu osana uutta teosta sekä kopioiminen. Kaikkiin näihin tarvitaan lupa tekijältä, riippumatta siitä, onko kyseessä kaupallinen käyttötarkoitus. Käännösteosten osalta lupa tarvitaan sekä alkuperäiseltä tekijältä että kääntäjältä. Tietyissä tilanteissa tekijänoikeusjärjestöt Sanasto ja Kopiosto myöntävät keskitetysti teosten jälkikäytön lupia ja keräävät korvaukset tekijöille.

Tekijänoikeustuloja kertyy myös muun muassa kirjastolainaamisesta sekä lukemisesteisille henkilöille valmistetuista äänikirjoista. Näistä tekijät saavat tekijänoikeuskorvausta Sanaston kautta.

Sanasto kerää ja tilittää useita kirjallisuuden kääntäjille tärkeitä tekijänoikeuskorvauksia

Sanasto on vuonna 2005 perustettu tekijänoikeusjärjestö, ja Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on yksi sen perustajista. Nykyisin Sanasto edustaa yli 10 000:ta kirjallisuuden tekijää eli kääntäjiä, kauno-, tieto- ja oppikirjailijoita sekä runoilijoita.

Sanasto kerää keskitetysti tiettyjä kirjallisuuden jälkikäytön tekijänoikeuskorvauksia ja tilittää ne tekijöille. Tavoitteena on mahdollistaa kirjallisuuden tekijöiden luovaa työtä ja tarjota sujuvat luvat kirjallisuuden käyttöön.

Suurin osa Sanaston tilittämistä tekijänoikeuskorvauksista on lainauskorvausta. Sanasto kerää korvauksia myös muun muassa kirjallisuuden radio- ja tv-käytöstä, julkisesta esittämisestä, julkaisusta osana uutta teosta, näyttelykäytöstä sekä lukemisesteisille äänikirjoja valmistavan Celian lainoista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on valtuuttanut Sanaston keräämään tiettyjä kirjallisuuden tekijänoikeuskorvauksia, ja muita korvausalueita Sanasto hoitaa tekijöiden luvalla.

Sanaston asiakkaaksi liittymällä saat sinulle kertyvät tekijänoikeuskorvaukset, oikeudellista neuvontaa ja tekijänoikeuskoulutuksia. Asiakkaat voivat myös ohjata Sanastoon lupapyynnöt, kun heidän teostaan halutaan esimerkiksi esittää julkisesti tai julkaista osana oppikirjaa tai muuta uutta julkaisua. Sanasto laskuttaa tekstin käyttäjää hinnastonsa mukaisesti ja tilittää korvaukset tekijälle. Sanasto myöntää tekijöiden puolesta lupia vain yksittäisten tekstikatkelmien tai runojen käyttöön, ei siis kokonaisten teosten tai teoskokonaisuuksien, kuten romaanien, uudelleenjulkaisuun. Sanasto ei myönnä lupia myöskään teosten kääntämiseen tai muokkaamiseen toiseen taiteenlajiin.

Sanasto huolehtii kirjallisuuden tekijöiden oikeuksista myös lainsäädännön tasolla. Järjestö vaikuttaa aktiivisesti tekijänoikeuksia koskevaan lainvalmisteluun sekä kansallisesti että EU-tasolla ja kampanjoi tekijöiden oikeuksien puolesta. Sanasto tarjoaa tekijöille myös oikeudellista neuvontaa tekijänoikeuskysymyksissä sekä avustaa tekijänoikeusloukkausten ratkaisemisessa. Jos huomaat, että käännöstäsi on käytetty luvatta, voit ottaa yhteyttä Sanastoon ja järjestössä selvitetään asiaa puolestasi.

Sanaston asiakkuus on maksuton. Toimintakulut katetaan tekijänoikeuskorvauksista vähennettävällä kulupidätyksellä. Sanaston kulupidätys on tällä hetkellä Suomen tekijänoikeusjärjestöistä alhaisin.

Lainauskorvaus on tekijänoikeuskorvausta kirjastolainoista

Lainauskorvaus on monelle kirjallisuuden kääntäjälle tärkeä lisätulo. Se on tekijänoikeuteen pohjautuva korvaus, jota maksetaan teosten kirjastolainaamisesta. Korvausta saavat lainattujen teosten tekijät: kirjailijat, kääntäjät, kuvittajat ja musiikintekijät. Lainauskorvaus kompensoi myös tekijöille lainaamisesta aiheutuvaa tulonmenetystä. Korvausta kertyy Suomessa yleisten kirjastojen ja korkeakoulukirjastojen lainoista.

Lainauskorvaus maksetaan valtion budjetista. Lainauskorvausmääräraha jaetaan kolmen järjestön kautta tekijöille: Sanasto jakaa lainauskorvaukset kirjailijoille ja kääntäjille, Kopiosto kuvittajille ja Teosto musiikintekijöille. Lainauskorvaus maksetaan toteutuneen käytön mukaan: jokainen tekijä, jonka teosta lainataan kirjastoista, on oikeutettu lainauskorvaukseen. Lainauskorvausta ei pidä sekoittaa kirjastoapurahaan, jonka jakamiseen vaikuttavat erilaiset kriteerit.

Kääntäjänä saat sinulle kertyvät lainauskorvaukset liittymällä Sanaston asiakkaaksi. Lainauskorvauksia ei tarvitse erikseen hakea, vaan riittää, että rekisteröidyt *oma.sanasto.fi*-palveluun ja täytät omat teoksesi teosluetteloon. Lainauskorvausta maksetaan vuosittain. Tilitysaikataulun löydät Sanaston verkkosivuilta: *sanasto.fi*.

Lainauskorvausta kertyy fyysisistä teoskappaleista, joilla on ISBN-tunnus. E-kirjoista ja sähköisistä äänikirjoista ei ainakaan toistaiseksi makseta lainauskorvausta. Tavallisesti e-kirjojen kirjastokäytöstä korvataan tekijälle kustantamon kanssa tehdyn sopimuksen perusteella, joten tähän kannattaa kiinnittää huomiota käännössopimusta tehdessä.

Lainauskorvaukset jaetaan lainaustilastojen perusteella: tekijä saa korvausta sen mukaan, kuinka paljon hänen teoksiaan on lainattu. Käännösteosten osalta kääntäjä saa puolet lainakohtaisesta korvauksesta. Jos kääntäjiä on useita, osuus jaetaan tasan kääntäjien kesken. Kuvateosten, kuten satukirjojen, osalta tekstintekijöiden lainauskorvaus on pienempi, sillä niistä maksetaan enemmän korvausta kuvantekijöille. Yhden vuoden lainoista tekijä voi saada lainauskorvausta enintään 30 000 euroa.

Esimerkki:
Vuoden 2017 lainoista maksettiin lainauskorvausta 25 senttiä per laina, jolloin kääntäjän puolikas osuus siitä oli 12,5 senttiä per laina.

Kääntäjä A on kääntänyt yhden romaanin yksin. Tätä teosta lainattiin kirjastoista vuonna 2017 yhteensä 3 000 kertaa. Lainojen perusteella kääntäjälle kertyi lainauskorvausta yhteensä 375 euroa.

Kääntäjä B on kääntänyt 10 romaania yksin. Näitä teoksia lainattiin kirjastoista vuonna 2017 yhteensä 30 000 kertaa. Lainojen perusteella kääntäjälle kertyi lainauskorvausta yhteensä 3 750 euroa.

Lainauskorvaus on verotettavaa tuloa, kuten myös muut tekijänoikeuskorvaukset. Lainauskorvaukset ovat henkilökohtaisia, eli niitä ei voi siirtää toiselle henkilölle tai yritykselle. Tekijän kuoltua oikeus lainauskorvaukseen voi siirtyä perintönä tai testamentilla.

Lue lisää tekijänoikeudesta:
- Tietoa tekijänoikeudesta ja Sanaston asiakkuudesta: *sanasto.fi*
- Yleistietoa lainauskorvauksesta: *lainauskorvaus.fi*
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus: *ttvk.fi*
- Opetus- ja kulttuuriministeriön tekijänoikeussivut: *minedu.fi/tekijanoikeus*
- Tekijänoikeuslaki

Teksti: Maija Lielahti
Kirjoittaja on kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanaston viestintä- ja markkinointipäällikö.

Artikkeli julkaistaan loppuvuodesta myös Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisoppaassa.
www.kirjallisuudenkaantajanselviytymisopas.com

KäTu2020: Kääntämisen ja tulkkauksen laatu näkyväksi Helsingin yliopisto 17.–18.4.2020

XVIII Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi
XVIII Symposiet om forskning i översättning och tolkning
XVIII Symposium on Translation and Interpreting Studies

Ensi vuoden Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin ensimmäinen kiertokirje on julkaistu symposiumin sivuilla **www.katu-symposiumi.com.** Vuonna 2020 symposiumin teemana on Kääntämisen ja tulkkauksen laatu näkyväksi. Plenaristeiksi ovat lupautuneet **Pamela Faber Benítez** (Granadan yliopisto) ja **Jörg Tiedemann** (Helsingin yliopisto).

Symposiumi järjestetään perjantaina ja lauantaina 17. ja 18. huhtikuuta 2020. Jatko-opiskelijoille tarjolla tuttuun tapaan myös koulutustapahtuma symposiumia edeltävänä torstaina (16.4.2020).

Huomaathan, että teemasektio- ja työpajaehdotuksia pyydetään pe 15.11.2019 mennessä (sektio- ja posteriesitelmäehdotuksia pe 17.1.2020 mennessä). Tervetuloa Helsinkiin huhtikuussa 2020!

Yhteydenotot: **katu2020@helsinki.fi**

© Helsingin kaupungin aineistopankki / Paul Williams

Kopioston palvelut kirjallisuuden kääntäjille

Tekijänoikeusjärjestö Kopiosto valvoo edustamiensa kääntäjien etua, kun heidän teoksiaan kopioidaan. Kirjallisuuden käännöksiä sisältävien teosten tekijänoikeuskorvaukset Kopiosto maksaa Suomen kääntäjien ja tulkkien liitolle (SKTL). SKTL jakaa Kopiosto-korvauksia apurahoina ja järjestää erilaisia palveluita kääntäjille.

Mikä Kopiosto on?
Kopiosto on tekijöiden, kustantajien ja esiintyvien taiteilijoiden yhteinen tekijänoikeusjärjestö. Huolehdimme edustamiemme luovan alan tekijöiden puolesta, että heidän teoksiaan käytetään luvallisesti ja että he saavat käytöstä kuuluvat korvaukset.

Kopiostoon kuuluu 45 luovan alan tekijöitä ja kustantajia edustavaa jäsenjärjestöä. Kirjallisuuden kääntäjiä edustava Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on yksi Kopioston jäsenjärjestöistä.

Kopiosto myy käyttölupia julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten käyttöön. Myymme lupia esimerkiksi kirjoissa, lehdissä ja internetissä julkaistujen tekstien ja kuvien kopioimiseen tai tulostamiseen oppilaitoksissa, julkishallinnossa ja yrityksissä.

Tässä artikkelissa keskitymme julkaisujen tekijöitä ja nimenomaisesti kirjallisuuden kääntäjiä koskeviin Kopioston palveluihin.

Kirjallisuuden kääntäjät sopivat töidensä käyttöoikeuksista muun muassa kustantajansa ja työnantajansa kanssa. Kun käännösteos on julkaistu, sen käyttö ulottuu muihinkin kuin kustannus- tai työsopimuksessa sovittuihin tarkoituksiin. Julkaisuista voidaan kopioida tai skannata otteita esimerkiksi opetus- tai tutkimuskäyttöön. Tällaiseen niin kutsuttuun teosten jälkikäyttöön tarvitaan aina teoksen tekijänoikeuden haltijoiden – tässä tapauksessa kääntäjän, alkuperäistekstin tekijän ja teoksen kustantajan – lupa. Teosten käyttäjien, esimerkiksi opettajien, olisi kuitenkin vaikeaa ja usein mahdotontakin ryhtyä selvittämään kaikkien tarvitsemiensa teosten oikeudenhaltijoita. Myös teosten tekijöiden olisi yhtä lailla hankalaa myöntää itse käyttöoikeuksia sadoille tai tuhansille käyttäjille. Tällaisia teosten massakäyttötilanteita varten on Kopiosto. Se toimii linkkinä teosten käyttäjien ja oikeudenomistajien välillä ja huolehtii lupien myöntämisestä ja teosten käytön valvomisesta.

Kopioston kopiointilupa on hankittu lähes kaikille Suomen oppilaitoksille peruskoulusta yliopistoihin ja julkishallinnon organisaatioille. Myös suurin osa yrityksistä on hankkinut kopiointiluvan Kopiostosta.

Kopiosto valvoo kääntäjien oikeuksia
Kopiosto valvoo edustamiensa kääntäjien teosten käyttöä. Vierailemme säännöllisesti oppilaitoksissa ja opetusalan tapahtumissa kertomassa tekijänoikeuksista ja tekijänoikeusluvista. Tiedotamme luvallisen käytön rajoista ja varmistamme, että lupaehtojamme noudatetaan.

Neuvomme edustamiamme tekijöitä tekijänoikeudellisissa asioissa ja avustamme heitä, jos heidän teoksiaan on käytetty luvattomasti. Lisäksi hoidamme luvattoman käytön tapauksia tekijöiden puolesta yhteistyössä Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen (TTVK) kanssa.

Teemme työtä luovan alan tekijöiden aseman turvaamiseksi, tekijänoikeuksien puolustamiseksi ja tekijänoikeusmyönteisen ilmapiirin vahvistamiseksi. Vaikutamme lainsäädäntöön antamalla lausuntoja sekä tapaamalla päättäjiä. Kehitämme tekijänoikeusalaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja painotamme viestinnässämme tekijänoikeuksien ja luovan alan merkitystä.

Käännösten kopioinnista maksettavat korvaukset

Kopiointikorvaukset kertyvät julkaisujen kopioimisesta, tulostamisesta ja skannaamisesta. Oppilaitokset ovat Kopioston suurin asiakasryhmä, ja siksi myös suurin osa, yli 70 %, kopiointikorvauksista tulee opetuskäytöstä. Keräämme säännöllisesti teosten käyttäjiltä tietoa teosten kopioinnista, ja korvaukset jaetaan tämän tutkimustiedon perusteella.

Maksamme vuosittain miljoonia euroja tekijänoikeuskorvauksia tekijöille jäsenjärjestöjemme kautta. Kirjallisuuden ja lehdistön alaa edustavat Kopioston jäsenjärjestöt jakavat kirjojen, lehtien ja internetissä julkaistujen teosten kopiointikorvaukset edelleen tekijöille ja tekijänoikeuden haltijoille.

Jäsenjärjestömme jakavat korvaukset oman alansa tekijöille apurahoina, palkintoina tai järjestävät alaa hyödyttäviä palveluita. Järjestöjen jakamat Kopiosto-apurahat ja korvauksilla rahoitetut järjestöjen palvelut ovat aina kaikkien alan tekijöiden saatavissa. Tekijän ei tarvitse olla järjestön jäsen, jotta hän voi hyötyä järjestön jakamista Kopiosto-korvauksista.

Käännöskirjallisuutta sisältävien julkaisujen, kuten kirjojen tai lehtien, kopiointikorvaukset maksamme kirjallisuuden kääntäjiä edustavalle jäsenjärjestöllemme Suomen kääntäjien ja tulkkien liitolle. SKTL käyttää Kopiosto-korvauksia apurahoihinsa ja järjestää kääntäjiä hyödyttäviä palveluita, esimerkiksi koulutuksia. SKTL:n saamista kopiointikorvauksista 50 % kertyy tietokirjallisuuden, kuten oppimateriaalien, 40 % lehtien ja 10 % kaunokirjallisuuden kopioimisesta.

Miten Kopiostoon liitytään?

Laaja joukko suomalaisia tekijöitä ja kustantajia on valtuuttanut Kopioston sopimaan puolestaan kopiointiluvista ja myöntämään niitä. Kopiosto palvelee yhteensä yli 50 000:ta suomalaista luovan työn tekijää, jotka ovat antaneet Kopiostolle valtuutuksen. Edustamme myös ulkomaisia tekijöitä ja kustantajia ulkomaisten sisarjärjestöjemme kanssa tekemiemme sopimusten nojalla.

Yleistä tekijänoikeudesta

Henkilöllä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseensa. Tekijänoikeus antaa luovan työn tekijälle tai taiteilijalle yksinoikeuden määrätä, miten hänen tekemäänsä teosta saa käyttää. Jos kyseessä on useamman henkilön yhdessä luoma teos, tarvitaan lupa teoksen käyttöön jokaiselta tekijältä.

Tekijä on henkilö, joka on luonut teoksen. Tekijä on aina luonnollinen henkilö. Oikeudenhaltijaksi kutsutaan sitä, jolle tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet kuuluvat. Oikeudenhaltija voi olla teoksen alkuperäinen tekijä tai se, jolle tekijä on siirtänyt tekijänoikeutensa kokonaan tai osittain esimerkiksi sopimuksella.

> Teokset eivät synny ilman tekijää. Tekijänoikeus antaa luovan työn tekijälle mahdollisuuden saada toimeentuloa luovasta työstä.

Tekijänoikeus tulee voimaan heti, kun teos on syntynyt. Suojan saaminen ei edellytä rekisteröintiä tai ©-merkin käyttämistä.

Jotta luovan työn tulos voisi saada teossuojaa, sen täytyy yltää teostasoon eli olla omaperäinen ja itsenäinen. Puhutaan ns. teoskynnyksen ylittymisestä. Teoskynnyksen ylittyminen ratkaistaan tapauskohtaisesti. Tavanomaisena kriteerinä on pidetty, että kukaan toinen samaan työhön ryhtyessään ei päätyisi samaan lopputulokseen.

Tekijällä on yksinoikeus määrätä teoksesta sellaisenaan sekä toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa tai toista tekotapaa käyttäen. Siten esimerkiksi teoksen muuntelemiseen, kuten käännöksen tekemiseen, tarvitaan alkuperäisen tekijän lupa.

Vaikka käännöksen tekemiseen tarvitaankin lupa alkuperäisen teoksen tekijältä tai oikeudenhaltijalta, myös käännös voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on riittävän itsenäinen ja omaperäinen. Käännöstä kutsutaan jälkiperäisteokseksi. Sen tekijänoikeudet kuuluvat kääntäjälle, mutta jälkiperäisteoksen tekijällä ei ole oikeutta määrätä siitä tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen.

Tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä. Käännösten kohdalla voi olla mahdollista, että alkuperäisteoksen tekijänoikeudellinen suoja-aika on jo päättynyt, mutta käännöksen tekijänoikeus on yhä voimassa.

Kirjojen, lehtien ja nettiaineistojen tekijät antavat Kopiosto-valtakirjalla oikeuden edustaa heitä. Valtakirjalla tekijä antaa oikeuden myöntää hänen puolestaan lupia teostensa kopiointiin. Kun tekijä antaa Kopiostolle valtuuden hallinnoida kopiointiin liittyviä tekijänoikeuksiaan, Kopiosto huolehtii hänen teostensa kopiointiin liittyvistä oikeuksista. Kopiosto valvoo edustamiensa tekijöiden puolesta, että heidän teoksiaan käytetään luvallisesti, heidän tekijänoikeuksiaan kunnioitetaan ja teosten käytöstä maksetaan oikeudenmukainen korvaus.

Valtakirja annetaan tavallisesti Kopioston jäsenjärjestölle, joka siirtää saamansa oikeudet Kopiostolle. Valtakirjan voi aina antaa Kopioston jäsenjärjestölle ilman, että on sen jäsen. Jäsenjärjestöt käyttävät Kopiostossa päätösvaltaa edustamansa alan tekijöiden puolesta, ja siksi valtuuden antaminen tiettyä alaa edustavalle jäsenjärjestölle on suositeltavaa. Valtakirjan voi halutessaan antaa myös suoraan Kopiostolle.

Kirjallisuuden kääntäjät antavat valtuutuksensa Suomen kääntäjien ja tulkkien liitolle. SKTL valvoo yksittäisten kirjallisuuden kääntäjien puolesta valtuutusten käyttöä ja osallistuu Kopioston päätöksentekoon.

Valtuudella Kopiostolle siirretään oikeus vain tiettyjen, Kopioston jäsenjärjestöjen päättämien käyttötarkoitusten hallinnointiin. Kääntäjä ei siis luovuta oikeutta itse käännökseen vaan antaa Kopiostolle oikeuden lisensoida sen jälkikäyttöä. Kopiosto-valtakirja ei vaikuta kirjallisuuden kääntäjän työantajansa tai asiakkaidensa kanssa tekemiin sopimuksiin, vaan näistä sopimuksista kääntäjä vastaa edelleen itse.

Kopiosto rekisteröi keskitetysti kaikkien jäsenjärjestöjensä kautta annetut valtuudet ja neuvoo valtakirjan antajia valtuuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Mitä Kopioston kopiointiluvalla saa tehdä?

Kopioston kopiointiluvan voivat hankkia oppilaitokset, yritykset ja julkishallinnon organisaatiot.

Lupiemme avulla organisaatioissa voidaan kopioida tekijänoikeuden suojaamia teoksia vastuullisesti, monipuolisesti ja vaivattomasti. Kopioston kopiointiluvalla saa kopioida, tulostaa ja skannata kirjoja, lehtiä ja verkkoaineistoja, esimerkiksi lehtiartikkeleita tai otteita kirjoista. Luvilla saa käyttää sekä koti- että ulkomaisia aineistoja.

Se, mitä ja miten aineistoja voi luvalla käyttää, vaihtelee eri käyttötilanteiden ja asiakkaiden mukaan. Lupa myönnetään aina vain teosten osittaiseen kopiointiin. Kopiointilupa ei siis koskaan kilpaile alkuperäistuotteen myynnin kanssa.

Kopiosto toimii tekijänoikeuslaissa säädetyn sopimuslisenssijärjestön asemassa tiettyjen lupien kohdalla. Sopimuslisenssijärjestö saa myöntää käyttölupia paitsi edustamiensa tekijöiden teosten myös sellaisten saman alan teosten käyttöön, joiden tekijöitä se ei edusta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että sopimuslisenssilupa kattaa kaikki saman alan teokset, ellei Kopiostoon kuulumaton tekijänoikeuden haltija ole erikseen kieltänyt teoksensa käyttöä Kopioston luvalla ja ilmoittanut siitä Kopiostolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää tekijänoikeusjärjestöille sopimuslisenssijärjestön aseman viideksi vuodeksi kerrallaan. Sopimuslisenssijärjestöksi hyväksyminen edellyttää, että tekijänoikeusjärjestö edustaa mahdollisimman laajasti niitä teoksia, joiden käyttöön se saa sopimuslisenssillä lupia myöntää.

Ole meihin yhteydessä aina, kun sinulla on kysyttävää Kopiostosta!

Lue lisää

Kopiosto-valtakirjasta: www.kopiosto.fi/valtakirja

Artikkeli julkaistaan loppuvuodesta myös Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisoppaassa.
www.kirjallisuudenkaantajanselviytymisopas.com

Kirjojen, lehtien ja nettiaineistojen tekijät antavat Kopiosto-valtakirjalla Kopiostolle oikeuden edustaa heitä.

Mitä Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto tekee kirjallisuuden kääntäjien hyväksi?

Kääntäjän uudessa juttusarjassa esitellään SKTL:n toimintaa liiton viiden jaoston näkökulmasta. Ensimmäisessä osassa keskitytään kirjallisuuden kääntäjien jaostoon.

Vuonna 1955 perustettu Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL on tehnyt alusta asti työtä kirjallisuuden kääntäjien aseman parantamiseksi. Suuri osa työstä on pitkäjänteistä vaikuttamistyötä, jonka tulokset näkyvät vasta aikojen kuluessa. Erilaisin lausunnoin ja kannanotoin liitto pyrkii vaikuttamaan niin yleiseen mielipiteeseen kuin kustannusalaankin parantaakseen kääntäjän asemaa ja näkyvyyttä. SKTL:llä on edustaja kääntäjien kannalta keskeisissä elimissä, esimerkiksi valtion kirjallisuustoimikunnassa ja kirjastoapurahalautakunnassa. Tällaiselle vaikuttamistyölle on edelleen tarvetta, ja kirjallisuuden kääntäjien etujärjestönä liitolla on siinä tärkeä rooli.

SKTL valvoo kääntäjien etuja myös tekijänoikeusjärjestöissä. Sanaston ja Kopioston jäsenenä se pyrkii varmistamaan kääntäjille oikeudenmukaisen osuuden vuosittain kerättävistä tekijänoikeuskorvauksista. Toivomuksemme on, että jokainen uusi jäsen liittyy Kopiostoon, jotta mandaattimme neuvotella kopiointiin liittyvistä tekijänoikeuksista säilyy vahvana. SKTL pyrkii vaikuttamaan myös siihen, että kääntäjille maksetaan e- ja äänikirjoista kohtuullinen korvaus. Lisäksi SKTL on osallistunut aktiivisesti opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämiin työpajoihin, joissa ministeriö on kerännyt näkemyksiä tuoreen tekijänoikeusdirektiivin, ns. DSM-direktiivin, täytäntöönpanoa varten. Direktiivin nojalla tehdään muutoksia tekijänoikeuslakiin. Direktiivi ohjaa tekijänoikeuslakia siihen suuntaan, että tekijät saavat asiallisen ja oikeasuhtaisen korvauksen teostensa käytöstä, myös digitaalisista julkaisuista.

Liitto jakaa vuosittain Suomen suurimmat käännöskirjallisuuspalkinnot, **Mikael Agricola** ja **J.A. Hollon** palkinnot yhdessä Suomen kirjasäätiön ja Tietokirjallisuuden edistämiskeskuksen kanssa. SKTL:n osuus palkinnon kustannuksista rahoitetaan kopioinnista saatavilla Kopiosto-tekijänoikeuskorvauksilla. SKTL rahoittaa Kopiosto-korvauksilla myös ansiokkaasta lasten- tai nuortenkirjan käännöksestä myönnettävän Aarresaari-palkinnon, jonka jakaa IBBY Finland.

© Maarit Laitinen

Taina Helkamo (oik.) ja Riie Heikkilä päivystämässä SKTL:n osastolla vuoden 2019 Helsingin kirjamessuilla.

Palkintojen saama julkisuus tuo lisää näkyvyyttä kääntäjille ja käännöskirjallisuudelle.

Kirjallisuuden kääntäjien työn näkyvyyttä ja tunnettuutta lisää myös liiton osallistuminen vuosittaisille kirjamessuille Helsingissä ja Turussa. SKTL:n osastolla jaetaan tietoa kirjallisuuden kääntäjän työstä sekä liiton toiminnasta – Helsingissä on ollut perinteisesti mahdollista seurata myös osastolla työskentelevää kirjallisuuden kääntäjää työssään. Lisäksi SKTL:n kirjallisuuden kääntäjien jaosto on osallistunut kirjallisuuden

kääntäjän roolia esiintuovan messuohjelman järjestämiseen. Viime vuosina yhteistyötä on tehty kirjallisuuden vienninedistämisorganisaation FILIn, Journalistiliiton kääntäjien ammattiosaston KAOSin sekä eri maiden kulttuuri-instituuttien kanssa.

Yksi merkittävimmistä jäseneduista on mahdollisuus saada neuvontaa liiton lakimieheltä. Esimerkiksi sopimusepäselvyyksissä käännösalaan erikoistuneen juristin apu saattaa säästää hermoja ja euroja. Liiton lakimiestä voi käyttää myös epäselvyyksien ennaltaehkäisyssä ja hänen voi antaa esimerkiksi tarkistaa käännössopimukset ennen niiden allekirjoittamista. SKTL:n lakimies on myös osallistunut liiton mallisopimusten laatimiseen.

SKTL jakaa kääntäjille tarkoitettuja Kopiosto-apurahoja mm. koulutuksiin, konferenssimatkoihin tai työhön liittyviin hankintoihin. Lisäksi liitto tekee Särö ry:n kanssa residenssiyhteistyötä ja jäsenillemme on varattu kolme kahden viikon työskentelyjaksoa Frankfurt an der Oderissa, Saksan ja Puolan rajalla sijaitsevassa residenssissä.

Yksi liiton keskeinen tehtävä on myös alan hyvistä käytännöistä sekä muutoksista ja kehityksestä tiedottaminen. Kirjallisuuden kääntäjän selviytymisopas on yksi kanava, jonka avulla SKTL tarjoaa monipuolisesti ajantasaista tietoa kirjallisuuden kääntämiseen liittyvistä asioista. Muita tärkeitä tiedotuskanavia ovat Kääntäjä–Översättaren -lehti, SKTL:n verkkosivut sekä kanavat sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram, Twitter).

Kotimaassa liitto tekee yhteistyötä eri kulttuurialan järjestöjen kanssa, ja on niin ikään hyvin verkostoitunut kansainvälisesti. SKTL tekee kansainvälistä yhteistyötä eri maiden ja kansainvälisten kääntäjäliittojen kanssa. Kirjallisuuden kääntäjien yhteistyöstä mainittakoon pohjoismainen yhteistyökanava NORNE, Baltian alueen kääntäjiä ja kirjailijoita yhdistävä Baltic Writers' Council (BWC) ja eurooppalainen yhteistyöelin CEATL. SKTL:n aktiivisena jäsenenä voit päästä liiton edustajaksi kansainvälisiin kokouksiin ja saada yhteyden kollegoihin ympäri maailmaa.

Liitto järjestää jäsenilleen erilaisia kääntäjille räätälöityjä koulutuksia ja luentoja sekä vapaamuotoisia illanviettoja, joiden pyrkimys on tarjota yksinäistä työtä tekeville kääntäjille mahdollisuus tavata kollegoja, tuntea kuuluvansa yhteisöön ja jakaa työhön liittyviä ilon- ja huolenaiheita.

Lisäksi liitto järjestää kaikille avoimia yleisötilaisuuksia, kuten viime vuosina Otavan kirjakaupassa järjestettyjä Kääntäjän ääni -tilaisuuksia, joiden tarkoitus on lisätä kirjallisuuden kääntäjien työn näkyvyyttä ja ymmärrystä työn asettamista haasteista, ja jotka toimivat samalla kääntäjille itselleen inspiraation lähteinä ja tilaisuuksina tavata kollegoja.

Liitolla on valmius järjestää monenlaista toimintaa ja vastata kentältä nouseviin tarpeisiin ja toiveisiin. Kuka tahansa liiton jäsen voi olla yhteydessä oman jaostonsa toimikuntaan, kirjallisuuden kääntäjät siis ykkösjaostoon (kirjallisuudenkaantajat@sktl.fi), ja esittää toiveita ja ideoita ja ilmoittautua vaikkapa vapaaehtoiseksi mukaan toteuttamaan ideoita.

Verkostoituminen on tärkeää ja siihen kannustaminen on yksi liiton keskeisistä tehtävistä.

Tervetuloa mukaan!

Teksti:
Kristiina Antinjuntti ja Taina Helkamo
Kristiina Antinjuntti on SKTL:n toiminnanjohtaja.
Taina Helkamo on SKTL:n kirjallisuuden kääntäjien jaoston puheenjohtaja.

Puheenjohtajaehdokkaiden esittelyt

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton hallitukselle valitaan uusi puheenjohtaja liiton sääntömääräisessä syyskokouksessa lauantaina 30.11. Puheenjohtajaksi on toistaiseksi kaksi ehdokasta: tulkkijaoston puheenjohtaja **Ruta Rannat** sekä liiton hallituksen varapuheenjohtaja ja Tampereen paikallisosaston puheenjohtaja **Sirpa Alkunen**. Ehdokkaat esitellään lyhyesti Kääntäjä-lehdessä, lue pidemmät versiot Kääntäjä+-verkkojulkaisusta (www.sktl/kaantajaplus.fi). Puheenjohtajaehdokkaiden tentti on katsottavissa suorana verkkolähetyksenä maanantaina 18.11. klo 17–18 sekä myöhemmin tallenteena. Lisätiedot löytyvät tapahtumakalenterista (www.sktl.fi/tapahtumakalenteri).

IV jaoston ehdokas

Ruta Rannat

Olen päätoiminen asiatekstien kääntäjä ja oikeustulkki, auktorisoitu kääntäjä kolmessa kieliparissa ja rekisteröity oikeustulkki, työkokemusta 25 vuotta. Kotoisin Virosta, suorittanut Tarton yliopistossa FM-tutkintoa vastaavan tutkinnon. Lisäksi olen suorittanut Joensuun yliopistossa rikos- ja prosessioikeuden sivuainekokonaisuuden ja Helsingin yliopistossa muita oikeustieteellisiä opintoja. SKTL:n hallituksen jäsen kolmatta ja tulkkijaoston puheenjohtaja toista vuotta. Oikeustulkkirekisterilautakunnan jäsen. Olen analyyttinen ja selkeästi ajatteleva. Harrastan monipuolisesti liikuntaa rullaluistelusta lattaritanssiin ja pyöräilystä hiihtoon.

Hahmottelimme keväällä 2019 tulkkijaoston toimikunnassa, millaisen henkilön haluaisimme liiton seuraavaksi puheenjohtajaksi ottaen huomioon puheenjohtajan lakisääteiset ja sääntöjemme mukaiset tehtävät. Haarukoimme sopivia ehdokkaita yli jaostorajojen, ja kävimme keskusteluja neljän pätevän henkilön kanssa, mutta toiveemme eivät toteutuneet. Olimme jo luovuttamassa, kun syksyllä lopulta suostuin itse ehdolle. Toimikuntamme asetti minut ehdolle seuraavin sanoin:

Tulkkijaoston toimikunta esittää liiton puheenjohtajaehdokkaaksi tulkkijaoston nykyistä puheenjohtajaa Ruta Rannatia. Hänellä on vankkaa kokemusta käännös- ja tulkkausalalta ja näkemyksiä liiton toiminnan kehittämisestä. Rannatilla on kokemusta luottamustehtävissä toimimisesta, ja hän on aktiivinen ja perusteellinen. Hänen vahvoja puoliaan ovat objektiivisuus, systemaattisuus ja analyyttisyys sekä kyky ja edellytykset pohtia asioita myös oikeudellisista näkökulmista. Rannat on itsenäinen ajattelija, joka uskaltaa tehdä rohkeitakin aloitteita.

Seuraavan puheenjohtajakauden painopisteet

Kerron muutamalla sanalla asioista, jotka olisivat minulle puheenjohtajana tärkeitä liittomme toiminnan kannalta. Enemmän ajatuksistani kerron liiton kotisivuilla ja toivon teiltä mahdollisimman paljon niihin liittyviä kysymyksiä 18.11.2019 pidettävässä puheenjohtajatentissä.

On tärkeää, että SKTL pysyy korkean tason asiantuntijaorganisaationa ja alallaan varteenotettavana yhteiskunnallisena keskustelijana, jolla on vaikuttamistyössä erilaiset tehtävät ja lähtökohdat kuin esim. ammattiyhdistysliikkeellä. Omaa profiilia tulee vaalia.

Jäsenistö uhkaa ikääntyä, minkä vuoksi on tärkeää, että toimintamme houkuttelee jäseniksi myös nuoria. Lisäksi pohdin, miksi niin moni alalle kouluttautunut on jättäytynyt liiton ulkopuolelle.

Liiton sisäisen toiminnan merkittävin kehityskohde on toimikuntien itsenäisyyden lisääminen ja hallitustyöskentelyn tehostaminen. Kustannustehokkuussyistä hallitus voisi mielestäni olla nykyistä pienempi, mutta sen tulisi olla tietoisempi vastuustaan. Hallitus tarvitsee myös nykyaikaisia kustannustehokkaampia päätöksentekomekanismeja.

Joka tapauksessa puheenjohtajan on sovitettava kehitysajatuksensa yhteen hallituksen jäsenten ja toimikuntien aktiivien ja sitä kautta yhdistyksen jäsenten näkemysten kanssa.

Rutan tavoittaa osoitteesta ruta.rannat@sktl.fi.

Ruta Rannat.

© Maarit Laitinen

I jaoston ja Tampereen paikallisosaston ehdokas

Sirpa Alkunen

Sirpa on Tampereen paikallisosaston ja kirjallisuuden kääntäjien jaoston ehdokas hallituksen puheenjohtajaksi. Hänen valintaansa perustellaan seuraavasti: *Alkusella on pitkä kokemus työskentelystä Tampereen paikallisosaston toimikunnassa ja puheenjohtajana sekä liiton hallituksessa ja varapuheenjohtajana. Hänellä on laaja työkokemus käännösalalta niin kirjallisuuden kuin asiatekstien kääntämisestä. Hän on aktiivisella toiminnallaan tehnyt paikallisosastosta vireän, eri jaostojen jäseniä yhdistävän verkoston, jonka toiminta on monipuolista ja säännöllistä. Alkunen on toiminnassaan pyrkinyt ottamaan huomioon tasapuolisesti kaikkia kääntämisen ja tulkkauksen eri osa-alueita sekä rakentanut ja ylläpitänyt hyviä suhteita eri sidosryhmiin. Alkusen vahvuuksia ovat toisten huomioiminen, reiluus ja rohkeus tarttua toimeen. Hän on tehnyt väsymätöntä työtä alamme hyväksi koko sydämellään.*

Olen Helsingistä Tampereelle päätynyt 53-vuotias kääntäjä. Opiskelin kääntämistä ja tulkkausta Tampereen yliopistossa, ja vuonna 1996 perustin yrityksen. Nykyään käännän lähinnä tietokirjoja ja sarjakuvia mutta myös asiatekstejä.

Osallistuin opiskeluaikanani ainejärjestötoimintaan, ja valmistuttuani hakeuduin SKTL:oon ja sen II jaostoon, sittemmin myös I jaostoon. Pian olin Tampereen paikallisosaston toimikunnassa.

Olen nyt viidettä vuotta Tampereen po:n puheenjohtaja ja liiton hallituksen jäsen sekä kolmatta vuotta liiton varapuheenjohtaja. Aika on ollut kiinnostavaa, ja tuntui luontevalta asettua nyt ehdolle liiton puheenjohtajaksi.

Yhdessä äänemme kuuluu paremmin

Paikallisosastossa eri alojen kääntäjien ja tulkkien kanssakäyminen on luontevaa ja rikastuttaa ammatti-identiteettiä. Lisäisin mielelläni liittoon samaa yhteishenkeä. Jaostoilla ja paikallisosastoilla on tärkeät tehtävänsä, joita on syytä vaalia ja kehittää, mutta myös yhteisiä tilaisuuksia voisi olla enemmän.

Mielestäni on suuri jäsenetu tuntea eri alojen kääntäjiä ja tulkkeja, joiden puoleen voi kääntyä vaikka tiettyyn kieliparii tai terminologiaan liittyvissä ongelmissa. Mitä enemmän tietoa kääntämisen kentästä saa, sitä paremmin voi laajentaa osaamistaan, mikä taas voi helpottaa työllistymistä. Monialaisuus on liittomme kansainvälisestikin kadehdittu vahvuus; yhdessä äänemme kuuluu paremmin ja voimme tukea toisiamme.

Yrittäjätaitoja tulee tukea

Tulevalla puheenjohtajakaudella on tärkeää seurata muun muassa asioimistulkkauksen ja konekääntämisen kehitystä ja järjestää koulutusta. Asiatekstinkääntäjien näkyvyyttä yhteiskunnassa tulisi lisätä, vaikkapa yhteistyössä yrittäjäjärjestöjen kanssa. Myös jäsenten yrittäjätaitoja tulee tukea.

Liiton tulee olla helposti lähestyttävä

On syytä pohtia myös uusia rahoitustahoja ja jäsenrekrytointia. Taannoinen opiskelijakampanja tuotti hyviä tuloksia, ja seuraavaksi voitaisiin tavoitella liittoon kuulumattomia kääntäjiä ja tulkkeja.

Mielestäni puheenjohtajan tulisi olla helposti lähestyttävä. Kuuntelen mielelläni orastavia ideoita ja kehittelen niitä yhdessä eteenpäin. Haluan myös kannustaa vapaaehtoisiamme heidän arvokkaassa työssään.

Puheenjohtaja edustaa liittoa myös ulospäin, ja yhteistyö kumppaneittemme kanssa sujuu minulta helposti avoimen luonteeni ja kokemusteni ansiosta.

Sirpan tavoittaa osoitteesta sirpa.alkunen@sktl.fi.

Sirpa Alkunen

© Maarit Laitinen

Voimisverbejä ja voimaannuttamista

”Haluaisin kuvata sitä, mitä minä vaistonvaraisesti teen työkseni”, sanoi suomentaja **Kersti Juva** lokakuussa 2008 *Kääntäjä*-lehdelle antamassaan haastattelussa. Siitä lähti tuoreen taiteilijaprofessorin löytöretki suomen kieleen.

Retkelle lähdettiin itse asiassa jo liki puoli vuosisataa aiemmin, kun Juva aloitti uransa kirjallisuuden suomentajana. ”Olen aina halunnut kirjoittaa. Kirjailijaksi minusta ei ollut, mutta toisten kirjoja olen niin sanotusti luonut suomen kielelle ja siinä samalla pohtinut suomen kieltä ja sen suhdetta englantiin. Nyt kirjoitin ihan oman kirjan siitä, mitä kielen ymmärtäminen ja kielitaju mielestäni ovat.”

Löytöretki suomeen (SKS) ilmestyi virallisesti 23. syyskuuta 2019. Tuolloin ensimmäinen painos oli jo myyty loppuun. Teos on saanut reippaasti julkisuutta, ja Juva on ehtinyt antaa haastattelun jos toisenkin.

”Kivaahan tämä on ollut, mutta myös pelottavaa”, kertoo Juva hivenen uupuneena. ”Onneksi en sentään pannut koko sieluani peliin, kuten vaikkapa runoilijat tekevät. En kirjoittanut mitään ohutta yläpilveä. Väitöskirjan tekokaan ei kiinnostanut. Eikä tämä mikään oppikirjakaan ole. Halusin sanallistaa kielitajua. Esimerkiksi englantia töissään käyttävät toimittajat voisivat saada kirjastani paljon irti.”

Kolme ehtoa

Yli 400-sivuisen kirjan kirjoittaminen vei neljä vuotta. Lähtölaukauksen mahdollisti Suomen kulttuurirahaston Eminentia-apuraha, joka myönnettiin Juvalle elämäntyön kokoamiseen 2014. Taiteilijaeläke antoi lisää taloudellista selkärankaa. ”Suomentaminen jäi niiksi vuosiksi syrjään.”

”Ilman *Isoa suomen kielioppia* (SKS 2004) en olisi myöskään hommaan ryhtynyt! Sitä kautta löytyivät rakenne ja palikat, aspektit, voimisverbit ja kolmiulotteisuus”, myöntää Juva ja kiittää vuolaasti monien kollegojen lisäksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa hyvästä yhteistyöstä.

Kiittäminen on myös tietotekniikkaa. ”Ja sitä että olen nörtti. Niiden avulla löysin monen mutkan kautta esimerkiksi algoritmit ja pystyin tekemään valtavasta aineistosta hakuja. Ja kun WSOY antoi käyttööni omia suomennoksiani vuosien takaa digitaalisessa muodossa, niin sain kirjaani myös ajallista perspektiiviä. Nalle Puhit mukaan lukien. Kollegojen suomennoksia en halunnut ruveta sorkkimaan.”

Erityisesti Juva on halunnut karttaa vaikeita kielioppitermejä ja nostaa kunniaan supisuomen, huumoria unohtamatta. Retkellä piti myös nöyrtyä, kun vanhoista suomennoksista löytyi harmillisia kömmähdyksiä: ”Aina sitä ei ole yhtä valpas.”

Pois ovat jääneet

Kaikkea Juva ei suinkaan ole saanut kirjaansa mahdutettua, eikä ole halunnutkaan. Loppusanoissa viitataan muiden muassa sointiin, rytmiin, idiomaattiseen kieleen ja murteisiin. ”Ehkä palaan vielä niihin.”

Paljon muutakin on vielä muhimassa. Koneen Säätiön rahoittama kaksivuotinen Suomentajat lukijoiden luo -projekti alkaa olla loppusuoralla. Siitä Juva on erityisen onnellinen: ”Projekti on onnistunut tosi hyvin. Lukijat ovat tavanneet meitä suomentajia kasvotusten kirjastoissa ympäri maata. Kirjastojen henkilökuntakin on oppinut uutta. Olemme saaneet näkyvyyttä. Olemme voimaantuneet.”

Nyt työn alla on **Jane Austenin** *Järki ja tunteet* vuodelta 1811. Entä sen jälkeen? ”Onhan tässä havaittavissa tiettyä väsymystä. Voisihan sitä vapaaherrattareksikin ryhtyä. Mutta kun on tämä leiviskä. Katsotaan.”

Tuula Kojo

Kirjoittaja on turkin- ja ruotsinkielisen kirjallisuuden suomentaja.

© Jouni Harala

TILAA KERSTI JUVAN UUTUUSKIRJA JÄSENHINTAAN!

SKTL:n jäsenenä voit hankkia teoksen kustantajan verkkokaupasta etuhintaan 24,90 euroa (norm. 31,00 €). Tarjous on voimassa 31.12.2019 asti, ja siihen sisältyy myös ilmainen toimitus. Lunasta etu käyttämällä ostoskorissa kampanjakoodi KÄÄNTÄJÄ. Tilaa omasi täältä: **kirjat.finlit.fi**

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURA – KIRJOJA VUODESTA 1831

Pohjoismaisia kirjallisuuden kääntäjiä koolla Helsingissä

Pohjoismaisten kirjallisuuden kääntäjien Norne-verkoston kokous pidettiin Helsingissä 4.–6. syyskuuta 2019. Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton ja Journalistiliiton kääntäjien ammattiosaston KAOSin järjestämään tapaamiseen saapui edustajia Ruotsin, Tanskan, Norjan ja Islannin sisarjärjestöistä.

Kolmen päivän aikana keskusteltiin muun muassa kirjallisuuden kääntäjien näkyvyydestä, kouluttautumisesta, toimeentulosta ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

Kääntäjien näkyvyyttä on yritetty parantaa esimerkiksi palkinnoilla ja verkkojulkaisuilla sekä kustantamoihin ja tiedotusvälineisiin suunnatuilla kampanjoilla. Inspiroiva esimerkki on Suomessa kirjastovierailuja järjestävä Suomentajat lukijoiden luo -hanke, jota hankkeen johtaja **Kersti Juva** kävi esittelemässä verkostolle.

Tapaamisessa todettiin, että kirjallisuuden kääntäjät kehittävät osaamistaan paitsi erilaisissa työpajoissa myös mentorien avulla. Toisinaan järjestöt tarjoavat mentorioohjelmia, mutta kääntäjät etsivät mentoreita myös omatoimisesti. Muun muassa Tanskassa mentorin palkkioon voi hakea jatkuvasti rahoitusta.

Kirjallisuuden kääntäjien toimeentulo muodostuu paitsi painettujen julkaisujen käännöspalkkioista myös sähkö- ja äänikirjakorvauksista sekä lainauskorvauksista. Digitaalisten oikeuksien luovutuksesta saatavien korvausten merkitys korostuu sitä mukaa kun sähköisten julkaisujen osuus kaikista myydyistä kirjoista kasvaa. Esimerkiksi Norjassa kääntäjät saavat korvausta teostensa suoratoistosta.

Kirja-alan käytännöt poikkeavat toisistaan jonkin verran eri Pohjoismaissa, mutta ajatusten ja kokemusten vaihto on aina tärkeää ja hyödyllistä. Pohjoismaiset kääntäjäjärjestöt ovat myös tukeneet toisiaan edunvalvontatilanteissa.

Kymmenisen vuotta toiminut Norne-verkosto kokoontui tänä vuonna Pohjoismaisen kulttuuripisteen, Svenska kulturfondenin ja jäsenjärjestöjen tuella.

Teksti: Sanna Manninen
Kirjoittaja on pohjoismaisen kaunokirjallisuuden suomentaja.

© Maarit Laitinen

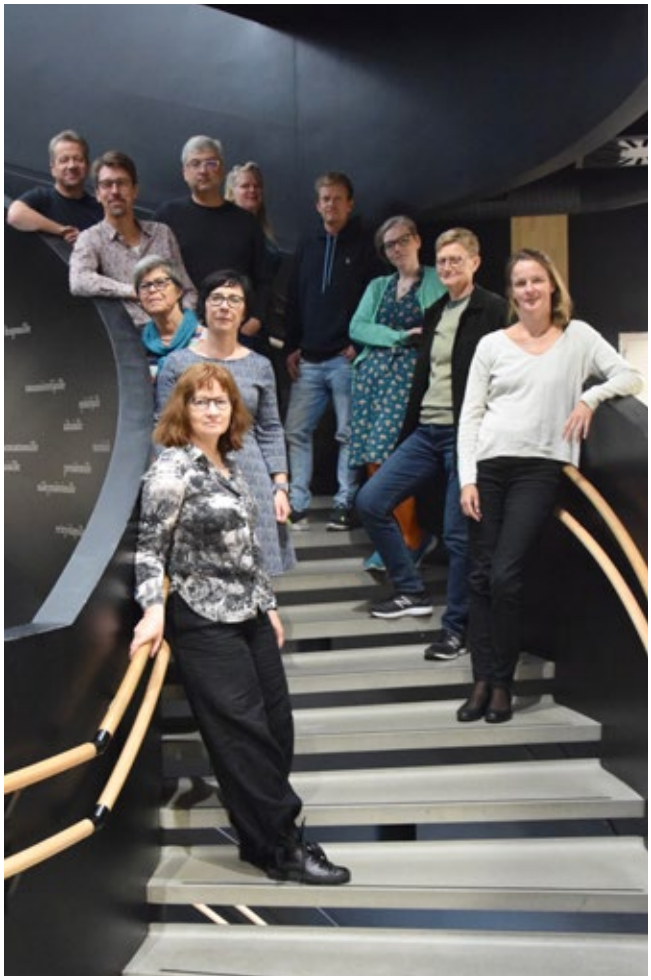

Kuvassa vasemmalla ylhäältä alas Heikki Karjalainen, Olov Hyllienmark, Ika Kaminka, Outi Menna ja Jaana Nikula. Oikealla ylhäältä alas François-Eric Grodin, Hilde Lyng, Rune Moen, Kristín Vilhjálmsdóttir, Nik Persson ja Juliane Wammen. Kuvasta puuttuu Sanna Manninen.

”Kirjallisuuden kääntäjät kehittävät osaamistaan paitsi erilaisissa työpajoissa myös mentorien avulla.”

Nobelistien suomentajat

Ruotsin akatemia jakoi tänä vuonna poikkeuksellisesti kaksi Nobelin kirjallisuuspalkintoa. Vuoden 2018 palkinto annettiin puolalaiselle **Olga Tokarczukille** ja vuoden 2019 palkinto itävaltalaiselle **Peter Handkelle**.

Peter Handken kirjoja ovat suomentaneet **Risto Lehmusoksa**, **Outi Nyytäjä**, **Markku Mannila** ja **Arja Rinnekangas**. Olga Tokarczukin teoksia on suomentanut **Tapani Kärkkäinen**. Kärkkäinen palkittiin vuonna 2013 Mikael Agricola -käännöspalkinnolla Tokarczukin Vaeltajat-romaanin suomennoksesta.

Kääntäjä-lehden toimitus tavoitti palkintouutisen julkistamisen jälkeen Markku Mannilan, Arja Rinnekankaan sekä Tapani Kärkkäisen ja kysyi suomentajien tunnelmia.

Arja Rinnekankaalle Peter Handken palkitseminen oli odotettu yllätys. Rinnekangas näkee, että juuri nyt Handken kirjallisen filosofian merkitys on korostunut: ”Handke vastustaa kaikenlaista ajankohtaista mediaproosaa, jonka äärellä lukijalla on kuluttajan rooli.” Handken palkitseminen ei yllättänyt myöskään Mannilaa – muulla kuin sillä, että se tuli näinkin myöhään. Molemmat suomentajat huomauttavat, että hänen nimensä on ollut veikkauslistojen kärjessä jo kymmenien vuosien ajan.

Handken suomentaminen sen sijaan jakaa kääntäjien mielipiteet: Rinnekangas kokee, että Handken teosten suomentaminen on haasteellista, koska kirjailija käyttää hyvin pitkää virkettä, jonka sisällä on moniulotteisia lauseita ja ilmauksia, jopa sellaisia sanoja, jotka kirjailija on itse luonut. ”Suomentajana minun on kunnioitettava tätä. En voi lähteä tekemään Handken kielestä yhtään helpompaa, lyhytlauseista suomenkielistä versioita”, Rinnekangas kertoo. Mannilasta sen sijaan Handken tekstien suomentaminen on varsin helppoa. ”Suomentajan ei tarvitse turvautua hakuteoksiin eikä termipankkeihin. Kerronnan rytmisyys kantaa, on vain säilytettävä poljennon vire”, hän toteaa.

Tapani Kärkkäinen kertoo purskahtaneensa itkuun onnesta, kun tieto Tokarczukin palkinnosta tuli. ”Sitten lähdin saman tien Puolaan erääseen kirjallisuustapahtumaan, jossa sattumalta oli muitakin Tokarczukin kääntäjiä, joten olen jo ehtinyt juhlia palkintoa perinpohjaisesti.” Kärkkäinen lisää, että Tokarczukin kääntäjät ovat jo suunnitelleet juhlia Tukholmaan Nobel-palkinnon luovutuspäiväksi joulukuussa. Seinälle tulee iso valkokangas, josta he seuraavat palkinnonjakoa. ”Olga rakastaa ja arvostaa kääntäjiään, joten en yhtään ihmettelisi, jos hän kaikkien seremonioiden keskellä tuntisi kiusausta livahtaa hetkeksi meidän seuraamme.”

Tokarczukin suomentaminen on Kärkkäiselle helppoa: ”Hänen intuitiivinen ja kepeä tapansa käyttää kieltä on tuntunut minusta aina läheiseltä.” Kärkkäinen kertoo, että Tokarczuk on itse sanonut, että puolan kieli ei ole kovin tarkka, mutta sen sijaan hyvin notkea ja muovautuvainen. ”Hänestä se sopii hyvin runouden kirjoittamiseen, mutta huonommin loogiseen esitystapaan. Tokarczuk on minusta nimenomaan kielen mestari.”

Teksti: Maarit Laitinen
Kirjoittaja on SKTL:n tiedottaja.

© Leena Louhivaara

Arja Rinnekangas

Tapani Kärkkäinen

© Tapani Kärkkäinen

Suomalais-ruotsalainen kääntäjäseminaari järjestettiin tänä vuonna Tampereella Solo Sokos Hotel Tornissa 10.–11.10.

Muutosten äärellä kääntäjäseminaarissa

Suomalais-ruotsalaisen kääntäjäseminaarin puheenvuoroissa toistuivat erilaiset muutosten teemat: maailman muuttuessa sitä kuvaava kieli muuttuu, puhuttelutavat muuttuvat, puheenparren osana myös sanojen merkitykset muuttuvat ja uusia ilmauksia ja sanoja syntyy sekä spontaanisti että tietoisesti tekemällä. Sanakirjoissa muuttuvat kirjoitusasujen ja määritelmien lisäksi myös esimerkit, sillä nekin heijastavat maailmaa. Siksi sanakirjoja on tarpeen päivittää – eikä se työ taida loppua koskaan.

Sisällön lisäksi muuttuu sanakirjojen julkaisumuoto: ensin ne siirtyivät cd-rom-levyille, nykyisin ne julkaistaan yhä useammin verkossa. Lisäksi lukuisia sanastoja on tullut perinteisten sanakirjojen rinnalle.

Yksi asia ei kuitenkaan ole muuttunut muutamaan vuoteen: ruotsin kääntäjistä on edelleen pulaa. Kääntäjien puutteeseen pyritään vastaamaan muun muassa kehittämällä teknologiaa. Seminaarin aiheissa toistuivat käännöskoneet, jotka eivät vielä ole riittävä ratkaisu, vaan edellyttävät aina ihmisen aivotyötä vähintäänkin käännöksen editoijana. Kaikki tekstit eivät sovellu lainkaan koneen käännettäviksi.

Olipa teknologia kuinka oppivaa tahansa, käännöskoneet eivät pysty kehittymään ilman ihmistä. Tekstejä tuottavat edelleen ihmiset ja rinnakkaistekstejä tuottavat ihmiskääntäjät, ihmiset korjaavat koneen virheitä ja opettavat niille ihmisen ajattelua ja kieltä.

Uskallan väittää, että ihminen on vastakin maailman ymmärtämisessä aina vähintään askeleen edellä konetta. Ihmistä tarvitaan vielä pitkään tekniikan ohjaimissa, ja käännöskoneiden kehittämisessä voi olla urapolku joillekin kääntäjillekin. Ammattikääntäjien on edelleen syytä olla ylpeitä osaamisestaan.

Teksti: Kristiina Antinjuntti
Kirjoittaja on SKTL:n toiminnanjohtaja.

#kääntäjäseminaari2019
#översättarseminariet2019

”Yksi asia ei kuitenkaan ole muuttunut muutamaan vuoteen: ruotsin kääntäjistä on edelleen pulaa.”

Projektet FISKMÖ

Översättaryrket förändras och översättningen av facktexter står inför nya utmaningar. Det tas fram nya hjälpmedel för maskinöversättning och efterredigering både i syfte att underlätta arbetet och göra det snabbare. Ett sådant hjälpmedel presenterades på årets svensk-finska översättarseminarium i Tammerfors den 10–11 oktober 2019 av professor **Jörg Tiedemann** som arbetar på avdelningen för digital humaniora vid Helsingfors universitet.

Tiedemann har i ungefär ett år arbetat med **projektet FISKMÖ** (finsk-svensk korpus & maskinöversättning), vars främsta syfte är att samla ihop en omfattande parallellkorpus av översättningar mellan finska och svenska texter både för *språkforskningen och för utvecklandet av maskinöversättning*. Material inhämtas både genom att plocka ut och filtrera texter från webben och genom att länka material (eng. alignment) samt från olika organisationer och företag som stöder projektet genom att donera översättningsminnen och annat översatt material.

Inom ramen för projektet utvecklas en maskinöversättningstjänst för översättning mellan finska och svenska och vice versa, som bygger på ett stort och tillförlitligt material av god kvalitet. Maskinöversättningsverktyget bygger på inlärningsalgoritmer och parallellkoppling av material. Verktyget fungerar enligt neuronnätsteknik (Neural Network MT), vilket innebär att verktyget direkt översätter meningar i ett språk till ett annat genom vektorrepresentationer för hela meningen, utan att använda ordlänkar. Det sker således en mer generell lingvistisk länkning på flera nivåer än enbart på ord- och frasnivå.

Målet med projektet är också att utveckla en offentlig översättningsresurs, dvs. en korpus bestående av översättningsminnen som var och en kan ladda ner. Tjänsten har inget kommersiellt syfte och kommer inte att vara kopplad till någon kommersiell service. Projektets syfte är att uppnå en bred användning och därför kommer tjänsten och resurserna att vara gratis för användarna. Utöver det behövs kundspecifika modeller för textmaterial som bör kund- och domänanpassas och som inte kan delas. Översättningsminnena och översättningstjänsterna för allmänheten är molnbaserade, medan det kundspecifika materialet byggs upp i lokala system.

Tiedemann bad seminariedeltagarna om hjälp med att skaffa översatt material till projektet och intresserade kan skicka e-post till **fiskmo-project(at)helsinki.fi**. Anvisningar för på vilket sätt du kan hjälpa till finns på https://blogs.helsinki.fi/fiskmo-project/miten-lahjoittaa-dataa-ja-miksi/?lang=fi. Projektet erbjuder också tjänster för länkning av material, för att skapa tvåspråkiga termlistor och översättningsminnen och för att rensa och städa upp befintligt material.

FISKMÖ är ett gemensamt projekt mellan Helsingfors universitet, Åbo universitet och språkklustret KITES i Finland. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden.

Text: Tina Matala-aho
Skribenten är informatör för FÖTF:s lokalavdelning i Åbo.

FISKMÖ är ett gemensamt projekt mellan Helsingfors universitet, Åbo universitet och språkklustret KITES i Finland.

Jörg Tiedemann

© Sirpa Alkunen

Puheenjohtajadinosaurus, yksinäinen jättiläinen, uniseksiasu ja muita Kääntäjienpäivän tarinoita

Kansainvälistä kääntäjienpäivää vietettiin Turun yliopistolla perjantaina 27. syyskuuta. Vuoden 2019 Kääntäjienpäivän teema oli YK:n teemavuoden mukaisesti ”Kääntäminen, tulkkaus ja alkuperäiskielet”. Seminaarin järjestivät yhteistyössä Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ja Kieliasiantuntijat ry.

Matkani Kääntäjienpäivän kanssa alkoi noin vuosi sitten, kun osallistuin ensimmäistä kertaa Kääntäjienpäivän seminaariin Helsingin yliopistolla. Päivä lyhyesti sanottuna kutkutteli aivonystyröitäni. Tästä muutama kuukausi eteenpäin huomasin Kieliasiantuntijoiden ja SKTL:n ilmoituksen korkeakouluharjoittelijan paikasta. Työhaastattelussa tuli esille, että päätyötehtäväni olisi tämän vuoden Kääntäjienpäivän järjestäminen. Uraputkeni lähti heti nousuun – pahaisesta harjoittelijasta KäPän päätäntävallan haltijaksi jo ensimmäisenä päivänä!

Ohjelman runko oli selvä jo huhtikuussa: halusimme puheenvuoroja suomen alkuperäiskielistä, esittävän taiteen tulkkaamisesta viittomakielelle, Suomen EU-puheenjohtajakaudesta ja suomen kielen kuulumisista vähemmistökieliin nähden. Yksi omista lempitehtävistäni oli Kääntäjienpäivän viestinnän ja sometuksen hoitaminen. Sain todella vapaat kädet viestinnän ja sometuksen hoitoon. Käänteentekevin hetki oli varmaan se, kun keväällä kysyin vitsillä kollegaltani, että voiko jäsenkirjeeseen laittaa otsikoksi *Nimpalhiano tapahtuma Turuus*. Hän vain nauroi ja sanoi, että ”laitetaan vain, ei tämä ole niin vakavaa. Turun murrehan on omanlaisensa alkuperäiskieli”. Tämän jälkeen uskalsin tarttua KäPään aivan uudenlaisella, kevyemmällä otteella.

Pikakelatkaamme itse seminaaripäivään. Yliopistonopettaja **Petter Morottaja** puhui kääntämisen merkityksestä ja inarinsaamen elvyttämisen haasteista. Morottaja käsitteli puheenvuorossaan mm. tarvetta saamenkieliselle oppimateriaalille. Oppikirjoja on vähän, ja Saamelaiskäräjät hyväksyvät esimerkiksi **Mauri Kunnaksen** kirjat oppimateriaaliksi. Tilanne saattaa kuulostaa hauskalta, mutta se kielii alla piilevästä ongelmasta. Saamen kielet ovat Suomessa virallisen kielen asemassa, mutta käytännössä saamelaislapsille ei tarjota tarpeeksi mahdollisuuksia oppia ja käyttää omaa kieltään. Äidinkielenkirjanakin saamelaislapsella saattaa olla saame vieraana kielenä -opus. Saamen kieliä käännettäessä haaste on esimerkiksi se, että sanoja täytyy luoda paljon lisää, sillä niitä ei löydy suomesta ja päinvastoin. Kääntäjä ja kustantaja **Kaija Anttonen** on kuitenkin huomannut, että käännösten tilaajat usein haluavat, että käännöksessä säilytetään saamenkielisiä sanoja ”trendikkyyden” vuoksi.

© Taina Ukkola / Kieliasiantuntijat ry

Kansainvälisen kääntäjienpäivän seminaarin kaikki puheenvuorot tulkattiin suomalaiselle viittomakielelle. Viittomakielisen tulkkauksen tekivät Diakonia-ammattikorkeakoulun viittomakielen tulkkauksen opiskelijat.

Seminaari jatkui ajankohtaisella aiheella, kun **Taru Virtanen** Valtioneuvoston kansliasta esitelmöi Suomen EU-puheenjohtajakauden käännös- ja kielipalveluiden järjestelyistä. Virtanen nimitti itseään hauskasti ”puheenjohtajadinosarukseksi”, sillä hän on ollut työssä VNK:ssä jo niin kauan, että on kokenut kaikki Suomen EU-puheenjohtajuudet – kunnioitettava saavutus! Kierrätys on nykyisin todellisuutta myös EU:ssa – tämän vuoden puheenjohtajuuskauden logoon on haettu inspiraatiota suoraan edellisestä, vuoden 2006 logosta.

© Suvi Seikkula

Päivi Masih

Kierrätys ja ympäristöystävällisyys nousi muutenkin tärkeäksi teemaksi KäPän valmisteluissa. Halusimme panostaa mahdollisimman ympäristöystävälliseen tapahtumaan, ja esimerkiksi seminaarin perinteisten puhujalahjojen sijaan sijoitimme niihin budjetoidut rahat esiintyjien ja kaikkien vapaaehtoisten nimissä Lapin Enontekiössä sijaitsevan Ullatieva-suojelualueeseen – huomaattehan muuten, että alueen nimi on saamelaista alkuperää!

Loppupäivän ajan keskityttiin erityisesti vähemmistökieliin. Lavalle nousivat **Päivi Masih** ja **Maarit Widberg-Palo** Viittomakielialan Osakunta Viasta. Osa puheenvuorosta oli puhutulla suomella, osa suomalaisella viittomakielellä. Esityksessä havainnollistettiin mm. sitä, miten musiikkia ja muita esityksen äänimaailman elementtejä voidaan tulkata viittomakielelle. Näyttää paljon miellyttävämmältä, kun tulkin keho liikkuu musiikin tahtiin kuin se, että hän vain tönöttää jäykkänä ja nopeasti viittoo, että tässä nyt soitetaan pianoa, piste. Esityksessä havainnollistettiin myös sitä, kuinka viittomia voi pidentää, sillä viittomakieli on laadultaan yleensä nopeaa ja tiivistä, mutta oopperan aarioissa sanoja voidaan venyttää hyvinkin pitkästi. Tässä myös Kääntäjän lukijoille viittomakielinen vitsi suoraan kirjoitetulle suomelle käännettynä: Yksinäinen jättiläinen löysi vuoren onkalosta pienen miehen, innostui tästä ja sanoi hänelle: ”Ystävä!”

Masihin ja Widberg-Palon jälkeen kielenhuoltaja **Henna Leskelä** kertoi kielenhuollon kuulumisia – suomi pienenä kielenä näyttää usein litistyvän englannin kielen normien alle. Myös uudissanoissa on viitteitä englannin mahdista ja sen luikertelusta myös suomen sanakirjoihin. Yleisöä nauratti erityisesti sanakirjasta löytyvä uniseksiasu – kuulostaa mielenkiintoiselta, mutta tarkoittaa kuitenkin vain kaikille sukupuolille sopivaa asua. Päivän viimeisenä mutta ei tietenkään vähäisimpänä puhujana luennoi professori emerita **Kaisa Häkkinen** muusta päivän ohjelmasta hieman poikkeavalla otteella. Hän kertoi suomen matkasta vähemmistökielestä valtakieleksi.

Tämän vuoden KäPässä tehtiin Turun osallistujaennätys, ja ohjelma sai paljon hyvää palautetta osallistujilta. Kääntäjienpäivää valmisteltiin neljä kuukautta, ja lopulta se oli ohi noin kahdeksassa tunnissa. After workeilla yritin parhaani irrottautua järjestäjän roolista ja nauttia vain verkostoitumisesta. Lauantaina herätessäni tunnelmat olivat epäuskoiset. Mitä minä nyt teen elämässäni? Millä työpäiväni nyt täyttyvät? Pitäisikö ruveta opiskelemaan viittomakieltä?

Onneksi KäPä sentään järjestetään joka vuosi – ja minulla on jo nyt paljon hyviä aiheita (osittain omiani, osittain osallistujien palautelomakkeelle jättämiä, mutta otan tietenkin kaikista kunnian omiin nimiini) KäPä2020-työryhmälle testamentattavaksi. Nähdään siis ensi vuonna Helsingissä uusien aiheiden ja uusien oivallusten parissa!

Teksti: Aino Suoranta

Kirjoittaja toimi SKTL:n ja Kieliasiantuntijat ry:n yhteisenä korkeakouluharjoittelijana, jonka päävastuuna oli vuoden 2019 kansainvälisen kääntäjienpäivän tapahtuman järjestäminen.

Aino Suoranta.

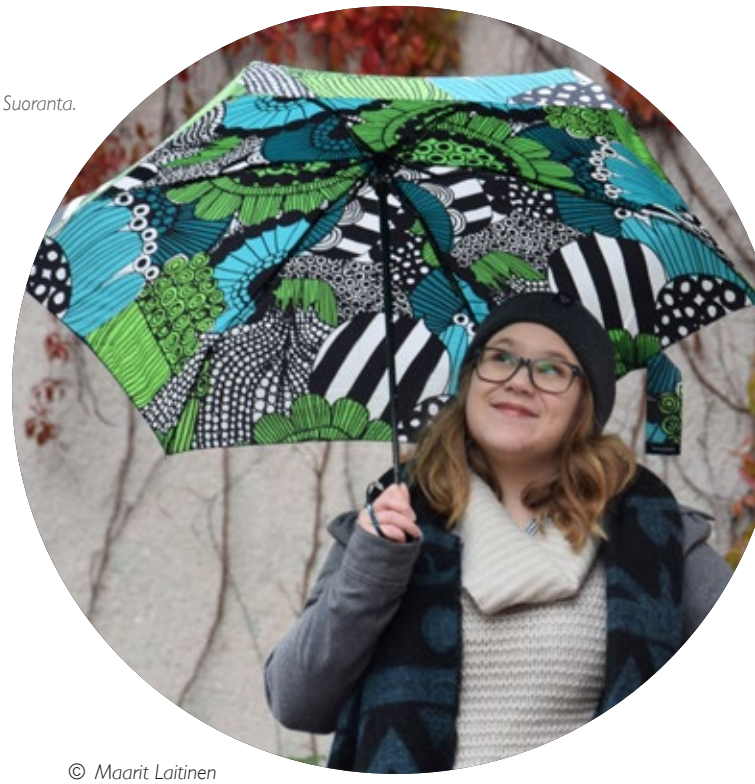

© Maarit Laitinen

Kääntäjäyrittäjän ansiot ja palkkiotaso

© Maarit Laitinen

Liisa Laakso-Tammisto.

SKTL on vastikään julkaissut II jaoston palkkiokyselyn tulokset, joita on analysoitu Kääntäjä-lehdessä ja kommentoitu varsin vilkkaasti myös sosiaalisessa mediassa.

Hinnoittelu ja palkkiotaso näkyvät yksittäisen kääntäjän pankkitilin saldona ja siis **toimeentulona**. Muitakin näkökulmia voi olla: pidetäänkö ammattia yleisesti arvossa vai nähdäänkö se työnä, jossa ei pysty ansaitsemaan toimeentuloaan. Yleinen ammattien arvostus ei tietenkään perustu yksinomaan siitä saatavaan rahalliseen korvaukseen, mutta matalapalkka-aloista puhutaan kuitenkin yleisesti. Kyse voi olla arvostetusta työstä, josta ei kuitenkaan syystä tai toisesta olla valmiita maksamaan arvostusta ja koulutusta vastaavasti.

Viittaan tässä taulukkoihin, jotka on poimittu Tilastokeskuksen sivuilta. Tilastoja on tämän tästä myös iltapäivälehdistössä ”katso mitä naapurisi ansaitsee” -hengessä. Tilastokeskus on kuitenkin luotettava lähde, ja lisätietoja jatkuvasti päivittyvästä aineistosta voi hakea itsekin. Sivuilla on myös käsitemäärittelyä; termien hallinta on käännösalan ammattilaisille tärkeää paitsi itse työssä, myös ansiotasosta puhuttaessa. Ammattilaisen on tiedettävä, mikä on palkka ja mikä on palkkio!

www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_tulot.html
www.stat.fi/meta/kas/tyotulot.html

Ansiotaso Suomessa

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten **mediaaniansio oli 3 278 euroa vuonna 2018**. Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulosaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Oheiset taulukot kertovat siitä, miten eri ammattiryhmät asettuvat tässä tilastossa. Tilastotekijöitä ovat myös ikä ja koulutusaste, joihin jokainen voi itseään verrata. Suomessa pienituloisuuden raja eli köyhyysraja on nettotuloina eli käytettävissä olevina tuloina (verojen jälkeen) 1 190 euroa kuukaudessa.

Kääntäjän ansiot – kissa kiitoksella elää

Haluaisin nähdä käännösalan ammattilaisen asettuvan vähintäänkin suomalaisen yhteiskunnan mediaanille ansiotasolla mitattuna. On muitakin mittareita, mutta maine, aineeton arvostus ja julkinen ihailu ei useimmissa tapauksissa riitä perheen elättämiseen. Minusta voidaan hyvin ajatella, että vähän tingitty mediaaniansio olisi se taso, jolle laajalti korkeakoulutetun alamme pitäisi vähintäänkin pyrkiä.

Laskelmat

Jokaisen veronmaksajan henkilökohtainen veroprosentti vaikuttaa lopulta siihen, mikä on käteen jäävä tulo. Tulonsaaja voi saada myös muita tuloja ja tulonsiirtoja, ja tuloveroprosentti määräytyy myös asuinpaikan, lapsiluvun, mahdollisten asuntolainan korkovähennysten tai muiden vastaavien tekijöiden perusteella. Siksi käsittelemme nyt vain **bruttotuloa**, jonka määrittelemme tässä 3000 euron suuruiseksi, hiukan alle suomalaisen mediaanin.

Jotta yrittäjä voi saada kuukaudessa **3000 euron bruttoansiot**, hänen täytyy voida **laskuttaa noin 6000 euroa** kuukaudessa. Kuukaudet vaihtelevat, joten tämä on vuositason keskiarvo. On ymmärrettävä, että yrittäjän laskutus ei voi olla sama kuin hänen ansionsa. Yleensä katsotaan, että henkilökohtainen ansio voi olla vain noin puolet laskutuksesta, sillä yrittäjän on katettava laskutuksella saamistaan rahoista eläkemaksut, vakuutukset, tietokone- ja tietoliikennekulut, työvälineet, mahdolliset työterveyskustannukset ja koulutukset. Oma ansio = puolet laskutuksesta on hyvä ohjenuora, jota kannattaa noudattaa. Jos nostaa laskutetusta liikevaihdosta isomman siivun, jää luonnollisesti vähemmän rahaa kulujen kattamiseen. Kannattaa kuitenkin olla varovainen, jottei kassan pohja paista laskujen erääntyessä.

Kuukaudessa on toki 30 päivää, mutta työpäiviä vain noin 20. Yksinkertainen laskutoimitus kertoo, että viikonloppuja vapaana pitävän ammattilaisen olisi pystyttävä laskuttamaan 300 euroa päivässä päästäkseen tuohon 6000 euron laskutukseen. Jos tähtää 2500 euron bruttoansioon, laskutuksen on oltava 5000 euroa kuussa, ja jos yritys onnistuu laskuttamaan 4000 euroa kuussa, henkilökohtainen bruttoansio olisi 2000 euroa.

Kääntäjä tietää itse, miten paljon työtä jaksaa ja saa aikaan päivässä tai viikossa. Tehokasta työaikaa voi olla kääntäjän päivässä keskimäärin ehkä 5 tai 6 tuntia.

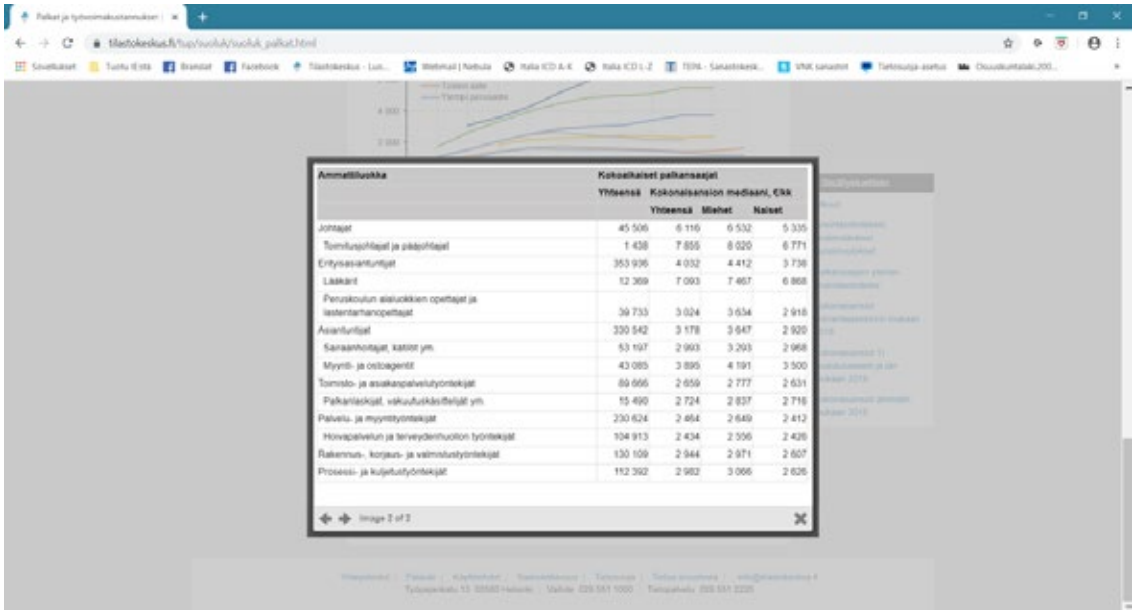

Ammattiluokka	Kokoaikaiset palkansaajat		
	Yhteensä	Kokonaisansion mediaani, €/kk	
		Yhteensä	Miehet	Naiset
Johtajat	45 506	6 116	6 532	5 335
Toimitusjohtajat ja pääjohtajat	1 438	7 855	8 020	6 771
Erityisasiantuntijat	353 936	4 032	4 412	3 738
Lääkärit	12 369	7 093	7 467	6 868
Peruskoulun alaluokkien opettajat ja lastentarhanopettajat	39 733	3 024	3 634	2 916
Asiantuntijat	330 542	3 178	3 647	2 920
Sairaanhoitajat, kätilöt ym.	53 197	2 993	3 293	2 968
Myynti- ja ostoagentit	43 085	3 895	4 191	3 500
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	89 666	2 659	2 777	2 631
Palkanlaskijat, vakuutuskäsittelijät ym.	15 490	2 724	2 837	2 718
Palvelu- ja myyntityöntekijät	230 624	2 464	2 649	2 412
Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	104 913	2 434	2 556	2 426
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	130 109	2 944	2 971	2 607
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	152 392	2 982	3 066	2 826

© Liite 1: Kokonaisansiot ammatin mukaan 2018

© Lähde: https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_palkat.html

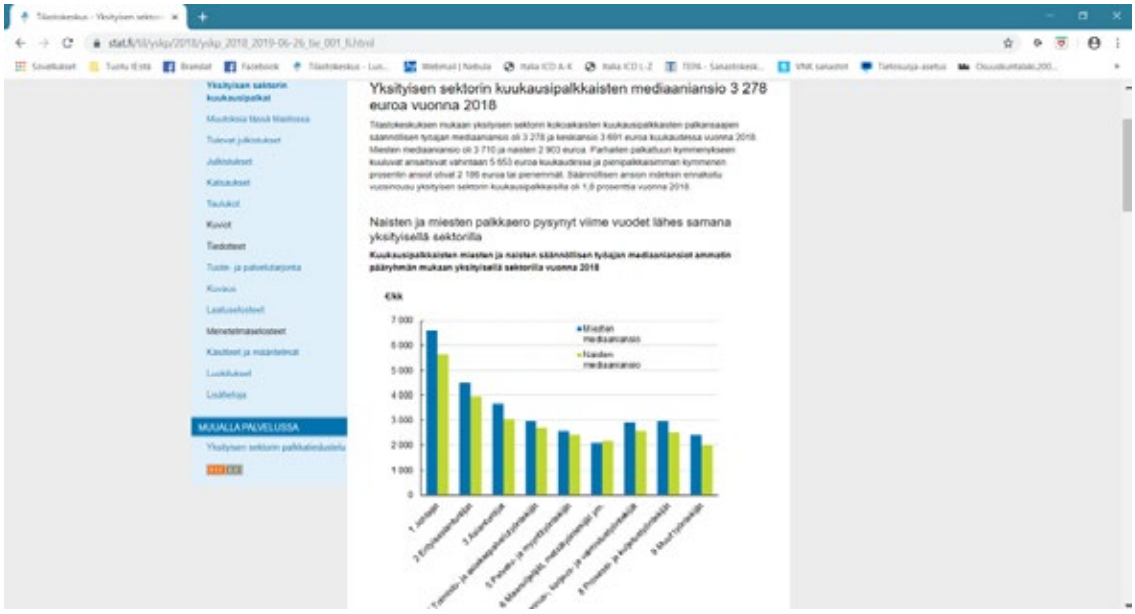

© Liite 2:Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten mediaaniansio 3 278 euroa vuonna 2018

© https://www.stat.fi/til/yskp/2018/yskp_2018_2019-06-26_tie_001_fi.html

Silloin yhden tunnin laskutus voi olla 60 tai 50 euroa, josta syntyy 300 euron päivälaskutus. Jos yhden tunnin hinta on 30 euroa, pitää työtä tehdä 10 tuntia päivässä, ja 40 euron tuntihinnalla 7,5 tuntia. 25 euron tuntilaskutuksella saa työtä tehdä 60 tuntia viikossa. Joskus pystyy venymään pitkiin työpäiviin ja jatkuvaan työntekoon, mutta sitä ei terveys pitkään kestä. On myös muistettava, että kaikki päivän työtunnit eivät tuota laskutettavaa ansiota.

Päivät voivat olla erilaisia, ja siksi viikkoansio voi olla helpompi hahmottaa. Neljässä viikossa laskutuksen pitäisi olla 4 x 1500 euroa, jotta päästään tavoiteansiotasoon 3000 euroa kuussa.

Kääntäjän keskimääräisen tuntiansion muodostuminen

Pelkkään merkkimäärään tuijottaminen ei ole enää tätä päivää. Kokenut kääntäjä tietää, että tekstin ja työn laatu ovat merkitseviä eikä pelkkä merkkipohjaisesti määritelty laajuus yksinään kerro kuinka paljon yhdessä tunnissa saa aikaan laskutettavaa. Sanahinta voi olla myös harhaanjohtava, vaikka moni pitkään työtä tehnyt kääntäjä onkin asettanut itselleen sanahintatavoitteen, joka tietysti riippuu myös käännöskielestä.

Kokenut kääntäjä pitää tilastoa siitä, mikä on omien töiden toteutunut laskutus. Sana- ja merkkimäärät tulevat käännöstiedostoista automaattisesti, ja jatko on pelkkää

Tilastokeskuksen ansiotasotiedot

Suomen virallinen tilasto (SVT): Ansiotasoindeksi [verkkojulkaisu]. ISSN=1796 3737. 4. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 6.4.2019]. Vuosineljännes 2018, Liitetaulukko 11. Palkansaajien keskiansiot kuukaudessa työnantajasektoreittain ja sukupuolittain, euroa/kuukausi http://www.stat.fi/til/ati/2018/04/ati_2018_04_2019-02-06_tau_011_fi.html

			2017	2018*
Työnantajasektori	Palkkausmuoto	Sukupuoli		
Kaikki palkansaajat	Yhteensä	Yhteensä	**3 396**	**3 458**
		Miehet	3 696	3 766
		Naiset	3 101	3 157
	Tuntipalkkaiset	Yhteensä	2 728	2 774
	Kuukausipalkkaiset	Yhteensä	3 535	3 601
Yksityinen ja Muut	Yhteensä	Yhteensä	**3 485**	**3 554**
		Miehet	3 710	3 783
		Naiset	3 165	3 231
Kuntasektori	Yhteensä	Yhteensä	**3 037**	**3 075**
		Miehet	3 381	3 421
		Naiset	2 940	2 978
Valtio	Yhteensä	Yhteensä	**3 850**	**3 919**
		Miehet	4 100	4 173
		Naiset	3 572	3 636

Liite 3

Kokonaisansiot koulutusasteen ja iän mukaan vuonna 2017 (kokopäiväiset)

http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_palkat.html

Ikä	Kokonaisansion mediaani, €/kk						
	Perusaste	Keskiaste	Erikois-ammatti-koulutusa.	Alin korkea-aste	Alempi korkeakoulua.	Ylempi korkeakoulua.	Tutkija-koulutusa.
15–19	2.028	2.178					
20–24	2.220	2.300			2.458	2.892	
25–29	2.434	2.500	2.650	2.529	2.700	3.231	3.499
30–34	2.679	2.660	3.020	2.950	2.986	3.620	3.673
35–39	2.781	2.773	3.118	2.962	3.200	3.953	4.079
40–44	2.781	2.819	3.242	3.062	3.409	4.200	4.594
45–49	2.743	2.766	3.226	3.107	3.458	4.415	5.000
50–54	2.720	2.753	3.131	3.176	3.500	4.444	5.300
55–59	2.685	2.702	3.040	3.117	3.675	4.509	5.494
60–89	2.621	2.670	2.942	3.084	3.844	4.689	5.842

Liite 4

jakolaskua eli työn laskun loppusumma jaettuna esim. sanamäärällä. Laskutuksesta karttuva kokemus auttaa vähitellen määrittämään hinnoittelua faktojen kautta kannattavaksi: näin paljon ehdin saada aikaan tunnissa ja näin paljon olen pystynyt työstäni tähän mennessä laskuttamaan per tunti. Tämän historiatiedon varassa on helpompi hinnoitella tulevia töitä. Toisaalta: jos työstä on luvassa 100 euroa, ei siihen koko päivää voi eikä kannata käyttää.

Ei ole väliä millä menetelmällä laskutus syntyy

Tuntiansio on siksikin ratkaiseva, että edistyneitä käännöstyökaluja käyttävät kääntäjät voivat päästä hyviin tuntiansioihin, vaikka sanahinta ei olisikaan kovin ”hyvä”. Konekäännöksen editoinnillakin voi elää kun hinnoittelee työnsä oikein, alihankintakääntämisellä tai -tulkkauksella voi päästä riittäviin ansioihin, kunhan pitää puolensa ja tunnistaa alan huonot maksajat ja hyviä käytänteitä polkevat toimijat.

Kaikessa hinnoittelussa tehtäväkokonaisuus ja siitä saatu hinta ratkaisee, ei yksittäinen hinnoitteluyksikkö. Kokonaisuuden ei tarvitse olla yksittäinen työ. Jos tuttu toimeksiantaja tilaa paljon työtä mutta pienissä osissa, kokonaisuudesta voi silti tulla kannattava, jos pienet työvirrat tuottavat hyvän volyymin, josta saa absoluuttisesti laskettuna hyvän laskutussumman. Siksi esimerkiksi minimihintaan ei kannata hirttäytyä. Se voi olla paikallaan satunnaisten tilaajien kohdalla, kun liiketoimintasuhteen jatkosta ei ole tietoa. Jos kyseessä on puolestaan tuttu jatkuvasti tilaava oikea asiakas, ei haittaa vaikka yksittäinen työ olisi pieni, jos se on osa suurempaa työvirtaa. Silti paljousalennuksiakin kannattaa harkita tarkoin. Jos volyymi on mittava, vaikkapa 100.000 sanaa, 5 sentin alennus sanahintaan laskee tuntihintoja merkittävästi, tässä esimerkissä yhteensä peräti 5.000 euroa.

Helppoa ja itselle tutun aihealueen tekstiä voi kääntää merkittävästi nopeammin kuin täysin vieraalla aihealueella liikkuvaa asiaa. ”Tuottavuus asuu mukavuusalueella”, vaikka uuden opettelu onkin palkitsevaa ja yksi tämän ammatin parhaita puolia. Silti kannattaa pohtia, miten uutta kannattaa ottaa opeteltavakseen ja miten sellaisen tekstin tai tehtävän kanssa kamppailu heijastuu kuun lopun laskutukseen.

Kääntäjäkunnassa on monenlaisia yrittäjiä ja kääntäjäidentiteetti ei ole kaikilla sama. Vakava kääntäjäyrittäjä ei tee kuitenkaan työtään ajankuluksi tai huvikseen, vaikka kokisikin suurta mielihyvää ja jopa intohimoa tässä hienossa ammatissaan. Yrittäjätyötä tehdään ansiotoimintana, toimeentulon takia. Palkkiotasoa kannattaa vaalia myös alan tulevaisuuden takia: löytyykö kohta nuoria ammattilaisia, jos kääntäminen ja tulkkaus nähdään aliarvostettuna halpa-alana?

Teksti: Liisa Laakso-Tammisto

Kirjoittaja on 1980-luvulta alkaen toiminut asiatekstinkääntäjä- ja tulkkiyrittäjä.

Luola Consulting
– kääntäjien pyörittämä kielipalveluyritys

Tänä vuonna toimintansa aloittanut Luola Consulting on neljän kielialan ammattilaisen, **Laura Ekbergin, Heli Ervastin**, **Sam Parwarin** ja **Turo Rautaojan**, perustama kielipalveluyritys. Mutta miten kääntäjävetoisen organisaation toiminta eroaa toiminimellä tai käännöstoimistossa työskentelystä? Kääntäjä vieraili Luolan toimistolla Turun keskustassa ja tutustui nelikon arkeen.

© Maarit Laitinen

Vasemmalta oikealle: Turo Rautaoja, Laura Ekberg, Heli Ervasti ja Sam Parwari Luolan toimistotilojen alaovella.

Toiminnan periaatteena yhteisöllisyys

Ajatus Luolan perustamisesta tuli Lauralta pari vuotta sitten. Tehdessään väitöskirjaansa Turun yliopistossa Lauralla oli ympärillään tiivis jatko-opiskelijaporukka, ja hän jäi kaipaamaan samanlaista tukea ja yhteisöä myös kääntäjän työssä. ”Kun tekee paljon töitä yksin kotona, alkaa kaivata muita ihmisiä työhuoneelle”, Laura toteaa. Helin, Samin ja Turon hän tunsi hyvin jo entuudestaan ja tiesi, että heillä oli monipuolista kokemusta erilaisten kielipalveluiden tuottamisesta.

Ajoitus osoittautui täydelliseksi. Nelikko toteaa kuin yhdestä suusta, että siirtyminen yksin toimimisesta yhdessä toimimiseen oli riskitön veto. Kaikki toivat vanhat asiakkaansa Luolaan, mikä takasi heti alkuun kattavasti asiakkaita ja hyvät kontaktiverkostot. ”Tämän ansiosta pystyimme asemoimaan Luolan heti markkinoille”, Heli toteaa.

Luola on erikoistunut sekä luoviin tekstilajeihin että tarkkoihin teknisiin asiakirjoihin. Nelikolla on limittäiset erikoisalat, mutta jokaisella on kuitenkin myös omat spesialiteetit. ”Teemme oikeastaan kaikkea. Kaunokirjallisuutta emme täällä ole kääntäneet, muttemme sellaisestakaan toimeksiannosta kieltäytyisi”, naurahtaa Heli. ”Me menemme vähän pitemmälle kuin perinteinen käännöstoimisto”, Sam toteaa ja kertoo, että Luolassa myös taitetaan sekä tehdään lingvististä testausta ja kieliprosessikonsultaatiota.

Laura lisää, että oli yksin paljon riippuvaisempi henkilökohtaisista kontakteista. ”Jos sairastuu, toiset voivat paikata. Ja vaikka jokaisella on omat asiakkaansa, pystymme myös tekemään yhdessä isoja projekteja.” Ja mikä parasta: nyt myös lomat ovat mahdollisia.

Yksilöinä yrityksen sisällä

Luolassa jokaisella on oma kustannuspaikkansa, eivätkä he siis saa palkkaa, vaan toimivat yksityisesti yrityksen sisällä. Laura kertoo, että sama malli on käytössä esimerkiksi yksityisillä lääkäriasemilla, jossa jokaisella lääkärillä on oma vastaanotto. Tulevaisuudessa Luola aikoo laajentua ja tuoda mallin hyödyt myös muiden kääntäjien ulottuville.

Heli huomauttaa, että vaikka käännöstoimistoja on paljon, kääntäjävetoisia organisaatioita, joissa ostetaan kääntäjän työpanos ja asiantuntijuus, on nykyään todella harvassa. ”Me tavallaan toimme uudessa paketissa takaisin vanhan tavan toimia”, hän toteaa. ”Asiakas tietää että ostaa palvelun kieliasiantuntijoilta. Tämä on hyvin läpinäkyvä tapa.” Turo lisää, että Luolassa halutaan olla kumppaneita asiakkaille, ennemmin kuin alihankkijoita. ”Tavoitteenamme on luoda pysyviä ja luottamuksellisia suhteita. Haluamme että asiakas tietää, mitä tilaa ja näkee selkeästi mistä maksaa ja mitä saa.”

Vapautta ja joustavuutta

Nelikko toteaa, että ennen kaikkea he halusivat luoda itselleen hyvän työpaikan. Luolassa kaikesta pyritään tekemään mahdollisimman helppoa ja rentoa. Luola toimii kääntäjäyrittäjille alustana, jossa jokainen voi keskittyä omaan tekemiseensä. Talouspalvelut ovat osakeyhtiön vastuulla, ja kaikille kuuluu työterveyspalvelu. ”Kun minulla oli toiminimi, jouduin tekemään kaiken itse. Nyt kun tukenani on isompi organisaatio, pystyn keskittymään omaan juttuuni”, Laura toteaa.

Luolassa kaikki pystyvätkin jakamaan helposti ideoita ja kukin saa käyttää omia vahvuuksiaan. Kaikilla on

vaikutusvaltaa ja kompromissien teko on helppoa. Nelikko kertoo, että jopa toimitusjohtajan pesti on kiertävä. Tällä hetkellä toimitusjohtajana toimiva Heli pyörittää hallinnollista puolta ja kertoo nauttivansa siitä. Aikaisemmin projektipäällikkönä toimineena hän ei kuitenkaan kaipaa sitä kaaosta mitä isoissa organisaatioissa voi olla. Valta vaikuttaa asioihin on tärkeämpää.

Luolan pilvipohjainen alusta myös lisää joustavuutta. Oli kyseessä sitten lapsiperheen arki tai krooninen sairaus antaa se mahdollisuuden hallita elämää. "Olennaista on tehty työ, tämä ei ole paikkasidonnaista", Laura toteaa. Hän naureskelee, että kollegoiden menemisiä ja tulemisia kysellään useimmiten vain sen takia, jotta tiedetään montako kuppia kahvia toimistolla keitetään.

Teksti: Maarit Laitinen
Kirjoittaja on SKTL:n tiedottaja.

Terveisiä FITin hallituksesta

Kääntäjien, tulkkien ja terminologien järjestöjen liitto FIT (Fédération Internationale des Traducteurs / International Federation of Translators) on myös SKTL:n maailmanlaajuinen kattojärjestö. Yli sadan jäsenjärjestönsä kautta FIT edustaa yli 80 000:ta kielialan ammattilaista 55 maassa. FIT julkaisee sähköistä sisäistä tiedotuslehteään Translatiota sekä yhteistyössä John Benjamins -kustantamon kanssa ammattilaisten ja käännöstieteen aikakausjulkaisua Babelia.

Pia von Essen.

SKTL on perinteisesti osallistunut aktiivisesti FITin toimintaan muun muassa asettamalla jäseniään ehdolle luottamustehtäviin, ja vuosien saatossa moni suomalainen onkin istunut FITin hallituksessa. Onpa Suomesta tullut jopa koko FITin puheenjohtaja, kun arvokasta vapaaehtoistyötä teki vuosituhannen alkupuolella **Sheryl Hinkkanen**.

Elokuussa 2017 FITin kolmen vuoden välein järjestettävässä yleiskokouksessa valittiin uusi hallitus seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Edellisessä oli Suomesta ollut **Eva Malkki**.

Suuri ja kansainvälinen

FITin hallitus on peräti 17-henkinen, ja mukana on todella edustajia ympäri maailmaa: lukuisista Euroopan maista, Argentiinasta, Etelä-Afrikasta, Kanadasta, Kiinasta, Koreasta, Kuubasta, Panamasta, Uudesta-Seelannista, Venäjältä ja Yhdysvalloista. Se asettaa omat haasteensa yhteistyölle, kun ihmiset ovat niin monilta eri aikavyöhykkeiltä, ja esimerkiksi loma-ajat menevät osittain ristiin. Suurin osa työstä tehdään virtuaalikokouksissa verkon yli muutaman kuukauden välein, eikä koko hallituksen matkustamista vaativia kasvokkaisia kokouksia ole kuin kerran vuodessa. Nekin ovat silti tärkeitä, koska silloin ehditään kokoustaa useampi päivä kerralla ja ennen kaikkea siksi, että silloin luodaan todellisia ihmisten välisiä yhteyksiä.

17 henkeä on liian suuri ryhmä käsittelemään jatkuvasti kaikkea, joten pitkälti FITin hallitusasiat pyörivät hallituksen keskuudesta valitun 5-henkisen työvaliokunnan voimin. Se tehostaa toimintaa, mutta työvaliokuntaan kuulumattomana on todettava, että käytännössä se myös hieman heikentää sitoutuneisuuden tunnetta isojen kokousten välillä, kun tieto asioiden edistymisestä ei hyvistä pyrkimyksistä huolimatta aina kulje koko ryhmälle kovin nopeasti.

Hallitus ja sen työvaliokunta tekevät päätöksiä ja hyväksyvät asioita, mutta suuri osa käytännön FIT-työstä on tarkoitus tehdä määräaikaisissa työryhmissä ja pysyvissä valiokunnissa sekä kongressien järjestelytoimikunnissa. Hallituksen jäsenten odotetaan olevan vähintään yhden ryhmän jäsen, mutta lähes kaikki kuuluvat useampaan; minä esimerkiksi ilmoittauduin viestintä-, koulutus-, kongressi- ja strategiaryhmiin. Kaikkiin FITin työryhmiin ja valiokuntiin kaivataan kipeästi osallistujia myös hallituksen ulkopuolelta, ja tässä onkin oiva mahdollisuus jokaiselle päästä edistämään itselle tärkeitä asioita kohdennetusti kansainvälisellä tasolla. Periaatteessa FITin jäsenjärjestöt esittävät ehdokkaita ryhmiin, mutta käytännössä kaikki mukaan tarjoutuvat vapaaehtoiset otetaan ilomielin vastaan.

Teksti ja kuva: Pia von Essen
Kirjoittaja on SKTL:n edustaja FITin hallituksessa.

FIT Europe kokousti Wienissä

Tänä vuonna FIT Europen vuosikokous pidettiin Wienissä. Itävallan kaunis pääkaupunki näytti hyvät ja huonot puolensa, kun välillä paistoi aurinko ja välillä satoi kuin saavista kaatamalla. Kaupunkikävelyyn osallistuneille kokousvierailleen kävi selväksi, ettei Wieniä turhaan kutsuta tuuliseksi kaupungiksi.

Normaalien päätösasioiden lisäksi kokouksessa käsiteltiin mm. FIT Europen tulevaa näkyvyyskampanjaa, joka tulee valmistuttuaan kaikkien jäsenjärjestöjen käyttöön. Mutta varsinainen syy siihen, että minä tuurasin kokouksessa FIT-edustajaamme **Pia von Esseniä**, oli kaikkien aikojen ensimmäinen FITin puheenjohtajien foorumi, joka kokoontui sunnuntaina FIT Europen kokouksen jälkeen.

Paikalle oli saapunut yli 50 jäsenjärjestöjen puheenjohtajaa, ja me keskustelimme ja vertailimme kokemuksia kääntäjän ammatin näkyväksi tekemisestä, uusien jäsenten hankinnasta, kilpailutuksista ja siitä, miten käännöskoneiden kehitys vaikuttaa koko ammattikunnan tulevaisuuteen.

Lopuksi allekirjoitettiin vielä julistus yhteistyön jatkamisesta. Tässä ensimmäisessä kokoontumisessa foorumille haettiin vielä suuntaa, mutta kokemus oli ehdottomasti positiivinen ja toivottavasti foorumi jatkuu muodossa tai toisessa. Ainakin ajatustenvaihto jatkuu jo ennen kokousta perustetulla puheenjohtajien omalla keskustelupalstalla.

Teksti: Heikki Karjalainen
Kirjoittaja on SKTL:n puheenjohtaja.

SKTL:N UUDET JÄSENET

Varsinaiset jäsenet
Aro, Laura, II, Tampere
Fagerlund, Iina, II, Langenhagen, Saksa
Fleming, Brian, II, Helsinki
Hämäläinen-Ceccarelli, Aira, II, Rooma, Italia
Härmänmaa, Marja, II ja III, Helsinki
Jones, Petri, II, Tampere
Karvinen, Olga, IV, Lahti
Luoto, Henna-Riikka, II ja III, Vanløse, Tanska
Paavola, Gunta, I, Vantaa
Palm, Saara, II, Pirkkala
Porki-Maillot, Kati, II, Neubeuern, Saksa
Richt, Fanny, II, Tampere
Shah, Johanna, II, Rauma
Soukka, Mira, II, Porvoo
Timonen, Karoliina, I, Espoo
Viisainen, Tanja, II, Tampere
Voronkova, Anna, I, Moskova, Venäjä

Opiskelijajäsenet
Bahrami, Vahid, IV, Vantaa
Chalabee, Aya, IV, Kauniainen
Kannisto, Upi, IV, Helsinki
Leng, Yuhan, IV, Helsinki
Lepistö, Maija, IV, Tampere
Norppa, Ella, II, Joensuu
Sederholm, Enni, II ja III, Helsinki
Viirma, Annika, IV, Vantaa

Uuden jaoston jäsenet
Suni, Andrei, IV, Joensuu
Hämäläinen, Veera, II, Uimaharju

Koejäsenet
Suoranta, Eero, II, Helsinki

Osa uusista jäsenistä ei antanut lupaa nimensä julkaisuun lehdessämme.

Tervetuloa jäseniksi!

Kääntäjien, tulkkien ja terminologien maailmanjärjestö FITin XXII maailmankongressi järjestetään seuraavan kerran 3.–5.12.2020 Kuuban Varaderossa.

Maailmankongressin teema vuonna 2020 on: A World without Barriers: The Role of Language Professionals in Building Culture, Understanding and Lasting Peace.

Laitathan päivämäärät jo muistiin, jos suunnittelet matkaa maailmankongressiin! Kopiosto-apurahaa kannattaa hakea maaliskuun 2020 haussa.

twitter.com/fitcongress

1. Kuka ja mikä olet?
Ian Mac Eochagáin, kääntäjä ja kielenhuoltaja.

2. Missä asut?
Lohjan Virkkalassa, omenapuiden siimeksessä.

3. Mitkä ovat työkielesi?
Lähdekielet suomi, ruotsi, venäjä, ranska, kohdekieli englanti. Pääkielipari kuitenkin suomi-englanti.

4. Kuunteletko musiikkia, kun teet töitä? Jos kuuntelet, millaista?
Kyllä. Klassista kahteen -ohjelma on ehdoton suosikkini. Muutenkin kuuntelen paljon klassista. On hankala kuunnella puheohjelmia kun kääntää tai editoi.

5. Mikä on inhokkitermisi?
Sana kokonaisuus! Se on jotenkin suomalainen pakkomielle, jolle ei ole suoraa käännöstä englanniksi. Myös kaikki ongelmalliset suomenkieliset pikkusanat kuten siten, jolloin, tällöin ovat vaikeita. Niitä pyrin kääntämään luovasti, usein kirjoittamalla virkkeen uusiksi.

6. Millaisissa vaatteissa käännät mieluiten?
Aamulla kotivaatteissa, lounaan jälkeen housuissa ja paidassa. Ihanaa työskennellä kotitoimistolla!

7. Minkä muruja löytyy eniten näppiksesi raoista?
Ruisleivän muruja.

8. Mistä käännöksestäsi olet kaikkein ylpein?
Betonitornien kuntotarkistuksesta, jota käänsin kesällä. Teksti oli mielenkiintoinen ja teimme erinomaista yhteistyötä kielenhuoltajan kanssa.

9. Menetätkö joskus yöunesi käännöstyön takia? Tai tulevatko käännökset uniisi?
Ei. Pystyn hyvin pitämään työt ja elämän erillään.

10. Minkä äidinkielenopettajasi / pääkielesi opettajan opetuksen muistat? Mikä on syöpynyt tulikirjaimin sieluusi?
Muistan venäjän kielen professorini selittäneen, miten pri-prepositio esiintyy kahtena tyyppinä. On kiehtovaa ajatella prepositioiden elämästä ja moniulotteisista luonteista.

11. Miksi valitsit itsestäsi juuri tämän valokuvan nähtäväksemme?
Siihen liittyy hyviä muistoja. Kuuma kesäpäivä Porkkalanniemellä.

Keskieurooppalaisen komea, kansainvälinen ja raamikas, hyvillä näkymillä varustettu ja myös boheemeihin työtapoihin tottunut komistus etsii seuraa kääntäjistä ja tulkeista!

Tämä komistus on tietysti upea Oder-residenssimme Keski-Euroopan sydämessä, Oder-joen varrella, kiinnostavassa rajakaupunkimaisemassa Frankfurt an der Oderissa, jonka vastarannalla kohoaa puolalainen Słubicen kaupunki.

Puolan vastaisella rajalla, tunnin junamatkan päässä Berliinistä sijaitseva Oder-residenssi on tehnyt vaikutuksen jo kymmeniin suomalaisiin vieraisiin. Residenssi on suunnattu kirjailijoille, kuvataiteilijoille, kääntäjille ja tutkijoille. Siispä myös Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton jäsenet jaostosta riippumatta voivat hakea residenssiin vuoden 2020 jaksoille. Residenssi on tarkoitettu ensisijaisesti työskentelyyn, joten edellytämme kaikilta hakijoilta työsuunnitelmaa.

Kaipaatko etätöihin ulkomaille? Kiinnostaako maisemanvaihdos? Ovatko työkieliäsi saksa ja puola? Kaipaatko rauhallista paikkaa käännöksesi viimeistelyyn tai tutkimuksesi tekoon?

Toimita residenssihakemuksesi meille **15.11.2019 mennessä**, ja unelmiesi etätoimisto voi olla sinun!

Haettavana vuodelle 2020 on kolme kahden viikon jaksoa:
- **keväällä 18.5.–1.6.2020**
- **kesällä 17.–31.8.2020**
- **talvella 2.–16.11.2020**

Käytössäsi on
2hh (16 m^2), jossa on parisänky, työpöytä ja vaatekaappi **tai**
1hh (10 m^2), jossa on yhden hengen sänky, työpöytä ja vaatekaappi **tai**
3hh eli koko residenssiasunto (86 m^2).

Hinnat kahden viikon jaksolla
- kahden hengen huone (1 huone, 1–2 hlöä) 432 €
- yhden hengen huone (1 huone, 1 hlö) 288 €
- koko residenssi (2 huonetta, 1–3 hlöä) 720 €

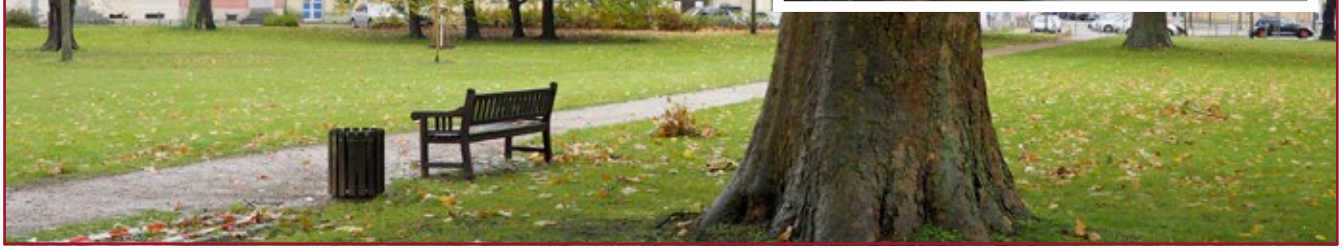

Hakuilmoitus, hakulomake ja lisätietoja residenssistä:
sktl.fi/liitto/residenssit